

ПІЗІ 20

Господарство
України.

1932.

5-8.

1901

Господарство України

№
5 - 6
932

ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ЖУРНАЛ

227

227

K 5869

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

19

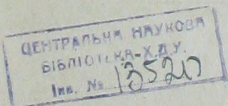
ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

ЩОМІСЯЧНИЙ
ПОЛІТИЧНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ЖУРНАЛ

РІК ВИДАННЯ 9-й

№ 5-6

ВИДАВНИЦТВО „ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ“
ПРИ ДЕРЖІПЛАНІ УСРР
Харків — 1932

59
68

Бібліографічний опис цього
видаюча вийшло в „Літописі
Укр. Друку“, „Картковому ре-
сультаті“ та інших посвідченнях
Української Книжкової Палати

Укроболвіт № 4072, І5/УІІ 1932.
Зам. 1043, Тираж 2.000

Передано до виробництва 14/VІІ-32 р. Підписано до друку 7/VІІІ-32 р. Випущено в
серпні 1932 р. Техн. арж. 9. Літер у технічному аркуші 72.250. Папір Е₁ (72х105 см)

Виконання плану 1932 року — найважливіша передумова для виконання всесвітньо-історичних завдань другої п'ятирічки*)

Основне завдання другої п'ятирічки — побудувати соціалістичне суспільство, остаточно знищити капіталістичні елементи, класи взагалі, цілком знищити причини, що народжують класові відміни і експлуатацію.

Для всіх вас, як передовиків соціалістичного будівництва, що в повсякденній напруженій роботі борються за зміцнення соціалістичних позицій, зрозуміло, що план на друге п'ятиріччя лише тоді буде реальний, коли його буде побудовано, як це записано в настановах комуністичної партії, на підвалинах наших досягнень у виконанні першої п'ятирічки і, особливо, в частині виконання завдань четвертого вивершувального останнього року першої п'ятирічки.

Вивершення п'ятирічки 1932 року підготовлено величезними успіхами соціалістичного будівництва за минулі три роки. Цих успіхів наша партія домоглася в непримиренній боротьбі з правим ухилом — головною небезпекою на даному етапі, в боротьбі з контрреволюційним троцькізмом, з „лівим“ опортунізмом. Цих успіхів досягнуто нечуванним піднесенням ентузіязму робітничої класи та колегспників. Тепер це піднесення, цей творчий ентузіязм нам треба спрямувати на цілковите виконання плану 1932 року.

Я хочу підкреслити з усією рішучістю, що найважливіша передумова для розв'язання всесвітньо-історичних завдань другої п'ятирічки — це цілковите виконання народньо-господарського плану цього року. Ось чому на повне виконання і перевиконання плану нам треба спрямувати всі сили партії, комсомолу, всієї робітничої класи та всіх трудящих мас нашої країни.

Виявити всі природні ресурси і продукційні спроможності, поставити їх на службу справі побудови соціалізму

До складання плану на другу п'ятирічку нам треба підходити так, щоб для побудови соціалістичного суспільства врахувати всі наші наявні умови і, насамперед, всі наші досягнення, які ми маємо за перше п'ятиріччя.

План на другу п'ятирічку треба складати в такий спосіб, щоб найповніше використати всі переваги радянської системи господарства, всі наші природні багатства, всі наші внутрішні ресурси для величезного розвитку продукційних сил соціалістичного господарства.

*) Промова на Всеукраїнській Комсомольській конференції.

Комсомольські організації України вже чимало працювали над тим, щоб поставити природні ресурси на службу справі побудови соціалізму. Проте, це були лише перші кроки, це були, так би мовити, покищо принципові настанови щодо організації боротьби за поставу цих питань. Тепер нам треба в конкретній повсякденній роботі максимально виявити всі природні ресурси та визначити їх у конкретних числах, у конкретних програмах. Ми цього ще не зробили.

Отже, найважливіше завдання в побудові реального конкретного пляну на друге п'ятиріччя, що стоїть перед усіма пляновими та господарськими організаціями, перед усією соціалістичною громадськістю, — виявити всі наші можливості та встановити, в якій саме формі, в якому обсязі, яким найкращим шляхом ми всі природні багатства залучимо до нашого п'ятирічного пляну.

Урахувати досвід боротьби за соціалістичні досягнення мільйонних мас

Поруч цього нам треба врахувати досвід першої п'ятирічки і всі наявні досягнення науки і техніки. Застосовуючи науку Маркса - Леніна - Сталіна, ми мусимо до реалізації настанов нашої партії підійти так, щоб у складанні пляну другого п'ятиріччя зважити ті недоліки, які ми мали в складанні першого п'ятирічного пляну, щоб наш плян другої п'ятирічки був ґрунтовніше опрацьований, ніж перший.

А найголовніше, на чому треба зробити наголос, це врахувати весь досвід величезних соціалістичних досягнень, які ми маємо майже на всіх ланках нашої роботи.

Соціалістичні форми праці дають нам на окремих ділянках світові зразки високої продуктивності праці. Ми маємо такі славетні зразки, які треба за всяку ціну поширити на всю масу робітництва й колгоспників. Їх треба опрацьовувати всім у цілому, щоб вони не були лише здобутками окремих організацій чи окремих ударних бригад, щоб вони не були таємницею окремих господарських організацій.

Нам треба врахувати всі наші досягнення і забезпечити масове проведення їх у життя. Найкращі зразки соціалістичної праці треба з досягнень окремих одиниць перетворити на масові загальні досягнення, щоб можна було на них побудувати весь плян нашої роботи.

Проте, коли б ми лише взяли найкращі зразки і на них побудували всі показники нашого п'ятирічного пляну в тій чи іншій галузі роботи, то це був би може тільки початок роботи, бо нам треба не лише заверстати в нашому пляні ці високі показники, а треба відповідно організаційно перебудувати всю систему нашої роботи, щоб забезпечити достатнє заглиблення цих зразків. Отже, над цим якраз найбільше доводиться нам усім працювати. Правильно запроєктувати плян, його окремі елементи, окремі завдання — це дуже багато важить.

Але це не значить, що вже цим самим зроблено все, щоб його виконати. Ні. Кожному з вас відомо, що пляни, якісні та кількісні показники їх, здійснюються не самопливом, а напруженою роботою, боротьбою мас — на чолі й під проводом партії.

З досвіду минулих часів, з досвіду цього року ми знаємо, що пляни реалізуються лише тоді, коли вся робітнича класа з справжньою більшовицькою непримиренністю і настирливістю бореться за виконання поставлених завдань і з усіякими недоледностями. Треба пам'ятати завжди, що наш плян є „жива і практична діяльність мільйонів людей“ (Сталін). Тимто, накреслюючи певні показники в наших планах, треба, насамперед, мобілізувати мільйони трудящих мас на виконання їх.

Саме це є одна з вирішальних ознак нашого пляну. „Реальність нашого виробничого пляну,— як каже тов. Сталін,— це мільйони трудящих, що творять нове життя. Реальність нашої програми — це живі люди, це ми з вами, наша воля до праці, наша готовість працювати по-новому, наша рішучість виконати плян“.

Комсомол має бути передовиком у виявленні підвалин, що мусять забезпечити реальність пляну

Комсомольські організації мусять взяти якнайактивнішу участь у складанні пляну. Комсомол мусить бути передовиком у боротьбі за заглиблення та поширення кращих зразків соціалістичної праці, за підвищення продукційності праці, за краще здійснення конкретних програм господарського та культурного будівництва.

Здійснення завдань, що виникають з настановлення побудувати соціалістичне суспільство за друге п'ятиріччя, треба провести таким напрямком, який забезпечив би найкраще, найповніше виконання нашого пляну. Кожна галузь нашої роботи мусить мати певне конкретне цифрове визначення. Отже, кожний окремий комсомольський осередок, зокрема пляновий осередок у кожній галузі — чи то в промисловості, чи то в сільському господарстві, чи то в комунальному господарстві, чи то в культурному будівництві, — на підставі загальних настанов, ураховуючи весь минулий досвід своєї і сусідніх ланок роботи, мусить виявити всі ті конкретні можливості, що є в цій галузі, щоб порядком зустрічного пляну записати до пляну другої п'ятирічки. Тоді ці завдання будуть тим реальним гаслом, за-яке боротиметься вся маса під проводом комуністичної партії, успішно застосовуючи всі соціалістичні форми праці — соцзмагання, ударництво тощо.

Жодної хвилини не забувати про завдання четвертого останнього вивершувального року п'ятирічки

Я тут не розповідатиму докладно про ті завдання, що стоять у нас на Україні в усіх галузях нашої роботи. Я думаю, що це докладно розповіли доповідачі. Я хочу тільки зробити наголос на тому, що на здійснення всіх тих завдань, що їх поставлено на другу п'ятирічку, нам треба загартувати наші лави на боротьбу за здійснення програм вивершувального року першої п'ятирічки.

В цій боротьбі, як і в боротьбі за правильне побудування плянів другої п'ятирічки, потрібна допомога від комсомолу. Він і тут має бути передовиком. Ряд прикладів з нашої дійсності доводить, що на виробництві і особливо на новобудовах переважно комсомольські бригади виявили найкращі показники, зразки соціалістичної праці.

Чи можемо ми задоволюватися на тих досить славних досягненнях, які дали комсомолці і передові робітники? Ні, не можемо. Про це свідчать дані за перший квартал поточного року. За цей квартал продукція всієї промисловості зросла на 19%, зокрема важкої — на 34,5% проти першого кварталу 1931 року, але ми все-ж маємо недовиконання програм у ряді найважливіших ділянок нашого господарства. Ми маємо недовиконання програм видобутку вугілля і витолення металу. Машинобудування теж відстає. Є відставання та прориви і в будівництві деяких велетнів. Виконання кварталальних плянів коливається від 90 до 50%. Це утворює певну загрозу для річного пляну цього року, а треба пам'ятати, що виконання народньо-господарського пляну 1932 року є найважливіша передумова для пляну другої п'ятирічки.

Ось чому основна настанова це те, що, плануючи розвиток нашого господарства на другу п'ятирічку, ми мусимо кожної хвилини пам'ятати про ті завдання, що стоять сьогодні перед нами.

Проте, тут навіть не можна розподілити між собою працю в тому розумінні, що один дає за те, щоб виконати сьогоднішній план, а другий працює лише над складанням планів другої п'ятирічки. Треба буде кожному робітникові одірвати частину часу на опрацювання плану, а частину — на боротьбу за здійснення програм четвертого останнього року п'ятирічки. Тим, хто безпосередньо працюватиме над складанням планів другої п'ятирічки, треба свій щоденний досвід у плануванні й свою усвідомленість у тих велетенських завданнях, що ми їх накреслили на другу п'ятирічку, пов'язати з боротьбою за виконання завдань четвертого року та переносити цей досвід у комсомольську й взагалі в усю робітничу і колгоспну масу, всіма підйомами заглиблювати в нашу громадськість.

Рішуче усувати перешкоди, нещадно бити по проявах правого опортунізму і „лівацьких“ закрутах

Комсомол повинен тримати постійний зв'язок з усіма нашими організаціями, щоб, спрацьовуючи велетенські завдання другої п'ятирічки, нагадувати про сьогоднішні завдання, щоб ці велетенські завдання другої п'ятирічки заохочували, підштовхували до виконання програм сьогоднішнього дня, щоб, пов'язуючи ті й ті завдання, усвідомити те, що часто перешкоджає нам мобілізувати сили.

В чому можуть полягати ці перешкоди?

От були в партії прояви правого ухилу. Праві опортуністи пхінкали і намагалися потягнути в багно всю партію від її настанов, від генеральної лінії, що забезпечила піднесення мільйонних мас на боротьбу за соціалізм. Партія під проводом ЦК на чолі з тов. Сталіним розгромила правий опортунізм. Але правоухильницькі настрої ще цілком не знищено, і це зрозуміло, бо правий ухил відбиває куркульський опір, опір „основних елементів клас, які відживають“ (Сталін), яких знищується, але яких ще цілковито не знищено, які ставлять шалений опір переможному наступові соціалізму.

Опір капіталістичних елементів, куркульні, особливо позначається на окремих найменш випробуваних членах партії, що іноді підпадають під вплив, а іноді й просто до полону клясового ворога. Ці нестійкі елементи часто, коли на тій чи іншій ділянці бувають прориви, починають базікати про нереальність наших планів в цілому, про їх нездійсненність.

Отже, ми не забезпечені і тепер від того, що не відживатимуть прояви правого ухилу, що праві опортуністи не спробують знову тягнути назад, не спробують дискредитувати намагання партії побудувати соціалістичне суспільство за другу п'ятирічку. Тому нещадна боротьба з правим ухилом — головною небезпекою на даному етапі — і іншими проявами опортунізму є найважливіша умова здійснення плану другої п'ятирічки.

Капіталістичні елементи, куркулі й непмани — всі рештки експлуаторських клас, зрозумівши, що побудова соціалістичного суспільства протягом другої п'ятирічки означає остаточне знищення їх, безперечно шалено боротимуться проти цього. Вони не припиняють своєї класової боротьби. Тому нам треба бути згуртованими, міцно озброєними, щоб остаточо зламати опір клясового ворога, цілковито його зліквідувати.

Дехто уявляє собі справу клясової боротьби так, що раз ми за другу п'ятирічку побудуємо соціалістичне суспільство, то на сьогодні

класова боротьба відпадає, бо, мовляв, залишилися вже такі незначні рештки капіталістичних елементів, що на них не варто звертати уваги, вони, мовляв, самі по собі відмирають, — отже, ми можемо працювати над технікою і іншими питаннями нашого будівництва, а політику залишати для когось іншого. Таке тлумачення є неправильне і дуже шкідливе. Воно не має нічого спільного з марксизмом-ленінізмом. Ленінізм вчить, що ліквідація капіталістичних елементів і клас взагалі неминуче зв'язана з загостренням класової боротьби. Процес остаточної ліквідації капіталістичних елементів не є процес, що йде самопливом, а через загострену класову боротьбу. Процес побудови соціалізму не є процес, що проходить плавно, без боротьби. Навпаки, навколо здійснення плянів, які ми складаємо, точиться і далі точитиметься жорстока боротьба. Вона тепер набирає інших форм. Куркульство і неппани, які рештки капіталістичних експлуаторських елементів, що гинуть, намагаються тепер в інших формах підірвати наш переможний рух. Тому ми мусимо і надалі бути пильними і давати рішучу відсіч усіляким спробам класового ворога, щоб остаточно знищити всі рештки капіталістичних класів.

Підчас складання плянів іноді дехто хоче перескочити ступінь розвитку, який визначено настановами партії, всупереч чіткій політиці нашої ленінської партії та її ленінського ЦК. Іноді дехто хоче трошки забігти вперед, не зваживши реальних можливостей.

Можна навести такі факти.

От, візьмімо приклад, який вже оголошено в пресі. Цього 1932 року наш Радянський Союз має програму пустити до експлуатації 24 доменні печі. Програма велетенська, особливо у світлі занепаду світового господарства, де, як відомо, доменні печі гасять. Програма ця дуже напружена і за виконання її треба завзято боротися. А от, на одній з нарад у Москві виступають деякі товариші і говорять, що мало 24 печі, треба 35. Легко сказати 35, але не легко збудувати і 24. Такого роду настрої, такі заяви є не що інше, як „лівацькі“ заскоки, які суворо засуджує партія, бо вони заздалегідь можуть зробити наші плани нереальними.

Або от візьмімо ще заскоки, що їх засудив ЦК, у справі усуспільнення худоби в колгоспах. Вони полягали в утисках індивідуального тваринницького господарства в колгоспах. У постанові ЦК зазначено про факти примусового усуспільнення худоби, коли усуспільнювали іноді за схемою, забуваючи реальний стан речей.

Іноді такими вчинками партії, комсомольці або позапартійні товариші, що намагаються перестрибнути через ступінь, ллють воду на млин, куркуля, який намагається розкласти колгосп зсередини, нацькувати колгоспників проти радянської влади, підірвати зсередини соціалістичний зміст колективного господарства.

З цих двох різних прикладів видно, що такі заскоки виникають з того, що товариші не розуміють дійсного стану речей. Ці факти говорять за те, що не лише прояви правого ухилу, а й „лівацькі“ заскоки дуже шкодять. Тимто, звичайно, боротьбу з правим ухилом, як основною небезпекою на даному етапі, треба і далі провадити так уперто, як провадили її досі. Але й боротьбу з „лівацькими“ закрутами також треба провадити, не менш рішуче, бо в деяких галузях роботи вони і підірвують наш переможний рух уперед до соціалізму.

Завдання другої п'ятирічки пов'язувати з конкретними завданнями, що стоять на сьогодні

Тепер наведу приклади того, як треба пов'язувати завдання побудови другої п'ятирічки з конкретними завданнями, що стоять перед нами на сьогодні.

Нам на Україні тепер треба боротися за величезні завдання четвертого вивершувального року п'ятирічки. Нам треба боротися за те, щоб із 24 домен по Союзу на Україні пустити найменше 9-10. Нам треба забезпечити пуск і нових вугільних шахт. А ось нещодавно в ЦК була нарада господарників та парторганізацій Донбасу, на якій обмірковували питання, чому видобуток палива тепер кепський. На цій нараді були заяви про те, що виконувати повністю завдання щодо видобутку вугілля заважають нові шахти, які щойно вступили до експлуатації. Деякі з господарників казали, що, коли-б не нові шахти, то вони програму виконали б, а з новими шахтами не можуть виконати. В чому ж справа? Справа в тому, що іноді пускають в експлуатацію незакінчені шахти, що якість роботи щодо побудови цих шахт не забезпечує повного розгортання роботи в ті терміни, які встановлено планом.

Це ми іноді спостерігаємо і в такій великій галузі промисловості, як металургія, і на інших ділянках нашої роботи.

Тут треба зосередити увагу не лише на тому, щоб повністю виконати план щодо кількості, а, головне, на тому, щоб виконати його як слід і щодо якості, бо виконання плану лише щодо кількості в жодному разі не може нас задовольнити.

Я хочу навести ще один приклад, який по суті є ганебний факт. Для використання струму, який має дати Дніпрельстан у травні цього року, треба було побудувати щогли для лінії передачі Дніпрельстан — Дніпропетровське. Тут нічого складного немає. Але на Риківському заводі в Сталіному ці щогли так позварювали, що вони в степу порозвалювалися. От і виходить, що нібито виконали програму, але таке виконання програми нікуди не годиться. Виконали програму, але виявилося, що з виробленого більш як половина нікуди не годиться.

Таке виконання програми ми бачимо і по деяких інших галузях нашої промисловості.

Таке ставлення до виконання замовлень нашого будівництва, без забезпечення відповідної якості продукції, нікуди не годиться, і ми можемо заздалегідь сказати, що таким ставленням завдається великої шкоди соціалістичному будівництву. Воно негативно впливає на більшовицькі темпи нашої роботи щодо виконання сьогоднішніх завдань, а, значить, перешкоджає і зміцненню тих підвалів, на яких ми маємо побудувати план другої п'ятирічки.

Отже, треба пов'язувати це все, організуючи забезпечення належного виконання завдань, що стоять перед нами на сьогодні в боротьбі за закінчення першої п'ятирічки за чотири роки та за підготування планів другої п'ятирічки.

Комсомол має вести перед у ліквідації недоліків, що гальмують нам темпи соціалістичного наступу

Цього року нам треба виконати величезну виробничу програму. Ми мусимо підняти відсталі ділянки, цілком виконати програми чорної металургії, вуглевидобутку та машинобудування. Треба цілковито здійснити всі завдання, визначені в постановках XVII партконференції. Не зупиняючись на всіх питаннях, я хочу торкнутися одного з них — питання боротьби за якість.

Що спостерігається здебільшого на підприємствах? Не всі робітники цілком зрозуміли величезне значення боротьби за ліпшу якість роботи. Коли старі робітники з давніх давен звикли уважніше ставитися до роботи, коли величезна більшість молодих робітників виявляє справжнє трудове піднесення, намагання оволодіти кваліфікацією, поліпшити

свою роботу, то деяка частина неухайно і неохайно ставиться до засобів виробництва, до варстатів, матеріалу і погіршує якість. Увага до поліпшення якості роботи ще недостатня. Не всі підприємства накреслили і здійснюють потрібні заходи для поліпшення якості. Нам треба тепер же, негаючи часу, взятися за роботу над поліпшенням якості роботи, над підвищенням продукційності праці й зменшенням собівартості. Треба пам'ятати, що підвищення продукційності, зменшення собівартості, поліпшення якості роботи є величезні фактори соціалістичного нагромадження.

Крім того, треба добре усвідомити, що погіршення якості б'є також і по матеріально-побутових інтересах трудящих мас. Отже, боротьба за поліпшення якості роботи, боротьба за якісні показники є найважливіше завдання робітничої класи в соціалістичному будівництві.

Дехто намагається перенести всю провину за погіршення якості на молодих робітників. Це, як я казав, цілком неправильно. Хоча й є окремі випадки, коли молоді робітники неухайно ставляться до роботи, до матеріалу, погіршуючи якість, хоч у нас ще багато звичаїв старого, звичаїв дивитися на працю, як каже Ленін, з погляду „подневольного труда“, але переважна більшість наших молодих робітників виявляє велике трудове піднесення, велике намагання опанувати нову техніку, нову культуру праці.

Погіршення якості на окремих ділянках промисловості пояснюється, головню, поганою організацією праці, слабким технічним керуванням, недостатнім запровадженням госпрозрахунку. Певну роль відіграє плинність, недостатня трудова дисципліна. Отже, всі ці недоліки треба якнайшвидше знищити.

Треба, щоб комсомол взявся зі всією енергією, конкретно, за поліпшення якості. Комсомол на виробництві — велика сила, і від нього в цьому питанні багато залежить. Треба, щоб комсомольська організація розгорнула широкий піхід за якістю. Треба всіляко розвивати і зміцнювати госпрозрахункові бригади, що дають багато прикладів зразкової праці.

Наш пролетаріят показав безліч прикладів героїчної роботи. Ми збудували світові велетні з передовою технікою. Ми налагодили ряд нових виробництв. Ми закінчуємо наші гордощі — Дніпрельстан. Ми маємо славетні перемоги на будові греблі. Ентузіязм пролетарів і технічного складу забезпечив нам передстрокове виконання основних робіт. Але поруч греблі там є Дніпровський комбінат, де організація робіт надзвичайно відстає, де керування надзвичайно шкутильгає і де можна скрізь натрапити на такі факти, що підривають, знижують наші досягнення, зменшують наші можливості, бо там, де ми втрачаємо якість наслідків нашої роботи, там ми губимо наші темпи, там ми самі себе підриваємо.

Отже, ми мусимо позбутися цих недоліків, ми мусимо працювати краще, ми мусимо поліпшити якість нашої роботи. Нашим завданням цього року, як сказала XVII партконференція, мусить бути:

„За даних матеріальних засобів, на основі більшості економії, кращого використання виробничих можливостей, кращої мобілізації сил і кращого практичного керування дати країні більше продукції ліпшої якості“.

Комсомол, що живе за найкращих часів, що є не лише свідок будівництва соціалізму, а його активний учасник, що буде користуватися з наслідків усього будівництва, мусить передати свій ентузіязм масі, загартувати її, загострити увагу навколо втрат, навколо справді більшовицької боротьби за більшовицькі темпи, за мобілізацію всіх засобів, за господарське ставлення до цих засобів.

Звичайно, для цього, насамперед, нам треба посилювати ту роботу, про яку вже не раз говорилося. Треба загартувати комсомол і всіх передовиків пролетарів всіма марксо-ленінськими науковими знаннями, загартувати їх, як свідомих організаторів будови соціалізму і на цьому ґрунті забезпечити відповідні темпи.

Активніше залучити комсомольські сили на боротьбу за організаційно-господарське зміцнення колгоспів

Велику роботу треба провести в нас у промисловості. Але я не можу тут не згадати і іншої ділянки роботи — сільського господарства. Там ми маємо ряд завдань, що тісно зв'язані з питанням розвитку промисловости.

На сьогодні в сільському господарстві перед нами стоїть програма весняної сівби. Ви знаєте, як туго в нас проходило збирання насіння, щоб засіяти всю площу. Додатково до зібраного фонду держава відпустила посівне насіння, і тепер забезпечено насінням всю площу. Треба забезпечити справді стовідсоткове використання всього насіння за призначенням, і щоб посіяли якнайкраще та щоб і догляд був належний і наслідки були такі, які визначено за планом.

У боротьбі за весняний засів, який на сьогодні є основною ланкою в боротьбі за соціалізм на селі, основне завдання — організаційно-господарське зміцнення колгоспів. На це ми повинні наполягти. Але тут ми маємо ряд негативних явищ. У постанові ЦК комуністичної партії України, яку нещодавно оголошено, зазначено, що основне лихо в колгоспній системі це з одного боку, безгосподарність і неорганізованість, і з другого — це знеособка і нехтування госпрозрахунку.

Це може підрвати наші темпи. Ми майже вивершуємо суцільну колективізацію. У нас на Україні успішно 70% господарств і землі. Але коли ми вже в цьому успішному секторі, у колгоспах не спроможемося за найкоротший час знищити всі перешкоди організаційно-господарському зміцненню колгоспів, то нам доведеться багато втратити, а це в народньому господарстві в цілому негативно відіб'ється на більшовицьких темпах наступу цілим фронтом.

Ми цього припускати ні в якому разі не можемо. Комсомольці, що працюють на селі, чи то в колгоспах, чи то в школі, чи то в професійних та інших організаціях мусять стати на боротьбу за організаційно-господарське зміцнення колгоспів, щоб на досвіді кращих можна було б побудувати для кожного колгоспу перспективний план на другу п'ятирічку.

Партія дала ряд настанов до складання плану на друге п'ятиріччя. Зокрема, ми маємо значно підняти рівень добробуту робітників, удвоє, утроє збільшити споживання, підняти рівень загального навчання з 4-річних шкіл до 7-річних, а може 9 — 10-річних шкіл тощо. Ці нові вимоги можна конкретизувати в кожному районі й навколо конкретних програм підняти ентузіазм широких трудящих мас. Але треба підняти ентузіазм не лише закликом, а й організацією практичної роботи на здійснення цих програм.

Тепер у боротьбі за весняну сівбу нам треба забезпечити справді реальні наслідки організаційно-господарського зміцнення колгоспів. За це треба сильно битися, бо в колгоспах ще дуже багато є огріхів.

Пильніше запроваджувати в життя лівінську лівію партії і директиви уряду

У нас підчас заготівель деякі організації іноді не зуміли організовано підійти до мас. Вони не зуміли залучити масу до виконання плану,

провадилися з виконанням плянів, а провалюючися припускали такі збочення, такі вчинки, за які тепер їх доводиться судити. На жаль ці збочення у багатьох випадках провадили в життя комсомольці і партійці, які не зрозуміли, що це є збочення і злочин проти радянської влади і проти політики партії. Кожний свідомий виконавець, кожний член партії, кожний комсомолец мусить критично ставитися до свого розпорядження, мусить обмірковувати, чи відповідає його розпорядження настановам партії й законам радянської влади.

Цього не завжди дотримувалися. Були випадки, коли нехтували законами радянської влади, забували настанови партії й такого нарobili, що тепер доводиться за це судити. За це доводиться не лише відбирати квиток партійця або комсомольця, а доводиться просто так судити.

Тут виходить так, що куркуль, який намагається дискредитувати радянську владу, саме через таке керівництво партійця або комсомольця досягає своєї мети. Куркуль, що проліз чи то до установи, чи то до колгоспу, бореться проти радянської влади і через таке „керівництво“ досягає своєї мети. Виходить так, що люди, замість провадити політику партії, вдаються до голого адміністрування й так працюють, що потім за їхню роботу доводиться їх судити.

Отже, треба, щоб товариші, які працюють у сільському господарстві, провадячи загальну боротьбу за врожайність, за зміднення нашого господарства, провадили чітку лєнінську лінію, пильно провадили загальну політику і настанови партії та уряду.

Взагалі треба пильно стежити за тим, щоб і за складання пляну, і підчас боротьби за найкращу організацію господарства, за найкращу постановку культурної роботи, не було куркульського впливу, не було перешкод від клясово-ворожих елементів. Нам це треба пам'ятати. Нам, як свідомим борцям за соціалізм, треба на кожному кроці провадити свідому лєнінську лінію, провадити роботу у світлі виконання вказівок тов. Сталіна, у світлі директив партії перевіряти, як конкретна робота відповідає лінії і настановам партії та як вона забезпечує найкращі наслідки.

Опанувати техніку, битися за найвищу продукційність праці

Нам треба вперто боротися за знищення на своєму шляху всіх перешкод. Насамперед треба вперто боротися за підвищення якісних показників нашої роботи. З особливою настирливістю ми мусимо повести війну проти втрат, бо втрати третього вирішального року значно зменшили наші досягнення, зокрема втрати в сільському господарстві призводять цього року до великих труднощів.

У нас часто втрати є наслідком недбайливого ставлення до господарського майна, до машин, до коней тощо. Таке ставлення нам дуже шкодить, ми мусимо його зліквідувати.

Нам треба боротися за найвищу продукційність праці, бо висока „продукційність праці—найважливіше, найголовніше для остаточної перемоги нового суспільного ладу“ (Лєнін). Але найвищу продукційність праці ми маємо забезпечити, насамперед опануванням техніки в кожній галузі й заглибленням організованості. Бо без організованого опанування техніки ми не зможемо забезпечити високої продукційності праці. Навіть найліпший майстер, коли не буде загальної належної організації виробництва, може давати надзвичайно низьку продукційність своєї праці.

Загальну організацію праці треба запроваджувати на засадах постійних госпрозрахункових бригад.

У комсомолі організованість праці, яку ми маємо перед очима, можна й треба вдсятеро посилити й зміцнити, що все те, що ми здобули в боротьбі за опанування техніки й агротехніки, за підвищення культурного рівня, давало б нам бажані наслідки.

Ми іноді маємо такий низький рівень господарювання, що будувати на таких показниках роботи пляни другої п'ятирічки в жодному разі не можна.

От ми й маємо такі приклади, коли у радгоспі корова дає 1 літр молока за день, а є такі корови які дають 30 літрів за день. Виходить, що ми маємо пересічний рівень удійності в 10—15 літрів. Але нам треба до пляну записати не 15 літрів, а вищі показники. Тому треба боротися за те, щоб такі кращі показники зробити реальними для всього господарства. Таку боротьбу треба провадити в кожному районі, щоб ця боротьба стала масовою.

Коли справді уважно, з більшовицькою настирливістю ми візьмемося за знищення недоліків, за опанування найліпших прикладів, за застосування в нашій роботі найліпших зразків, коли організуємо опрацювання завдань другої п'ятирічки масах, то ми забезпечимо утворення тих міцних підвалин, на яких пролетаріят має побудувати соціалістичне суспільство за друге півріччя.

Не забувати про ворогів, бути напоготові, піднести організованість на вищий щабель

Опрацьовуючи завдання другої п'ятирічки, ми мусимо мати на увазі, що не лише пролетаріят Радянського Союзу уважно вивчає, що та як ми будемо робити другої п'ятирічки. Цим вельми цікавляться і наші вороги закордоном. Про це обов'язково треба пам'ятати.

Складаючи пляни побудови соціалістичного суспільства, ми мусимо зважувати на ті перешкоди і труднощі, які утворює для нашого Радянського Союзу капіталістичне оточення. Ми не повинні забувати увесь час про те, що наші вороги спробують зірвати наше соціалістичне будівництво. Ми мусимо бути завжди напоготові.

Щоб бути напоготові не тільки морально, а й матеріально, нам треба якнайскоріше зліквідувати прориви, які ми маємо у виконанні програм першого кварталу цього 1932 року. Ми мусимо за всяку ціну виконати програму 1932 року. Для цього нам треба піднести на вищий щабель всю нашу організованість в роботі на кожній ланці, в кожній організації й в усій масі організованого пролетаріату в цілому.

Ось до цього дозвольте закликати і вашу конференцію, яка опрацьовує питання складання пляну побудови соціалізму. Після цієї конференції ви понесете в маси комсомолу і взагалі в маси робітничої і колгоспної молоді конкретні завдання, вирішення яких забезпечить перемогу соціалізму в останньому змаганні нашої соціалістичної держави з капіталістичним світом.

А. Н. Дудник

Чергові завдання державного контролю над будівництвом¹⁾

Система державного контролю останнім часом здобула собі дуже солідне становище завдяки тому, що керівні органи зуміли битися за завдання держконтролю, за практичне здійснення його, а також через те, що створені на місцях кадри виявили виключну енергію і сумлінне ставлення до виконання покладених на них завдань.

Виключно важливі і дійові є тепер завдання держконтролю у царині будівництва.

Капітальні вкладення у будівництво ставлять тепер колосальні суми, і зовсім ясно, що всяка помилка в будівництві, недостатність уваги до раціоналізації будівних процесів, недостатня увага до запровадження нової техніки, вживання нових будівних матеріалів, недостатня увага до системи калькуляції і т. д. — можуть призвести і почасти призводять до величезних загальнодержавних збитків. У складній системі соціалістичного плянового господарства навіть маленькі дефекти на окремих його ділянках, можуть мати своїм наслідком чималі прориви в ряді інших ділянок соціалістичного будівництва.

Треба поставити перед собою питання про основні стрижні роботи держконтролю, про основні його завдання. Партія і уряд поставили тепер, як основне завдання в царині будівних робіт, будь-що-будь добитися зменшення вартості будівництва. В народно-господарських плянах 1931 і 1932 року ставилися певні ліміти щодо зменшення вартості будівництва, але ці ліміти не були виконані. Треба сказати, що тепер ми переживаємо чималі утруднення в будівництві, через те що у нас вартість будівництва не зменшується, а збільшується, досягаючи іноді таких розмірів, що можуть викликати побоювання за виконання поставлених партією завдань в царині будівництва і можуть поставити нас перед доконечністю зменшити намічений обсяг будівництва. Цього ми, певна річ, не можемо припустити. Отже, дуже важливе завдання, що стоїть тепер перед нами, маючи на увазі величезний обсяг будівництва і вимоги до якості його, є боротьба за зменшення вартості будівництва. Учасники конференції повинні проїнятися свідомістю персональної відповідальності за виконання будівельного плану і доконечності створити відповідну обстановку на місцях, залучивши весь партійний актив і радянську суспільність до здійснення завдань, що їх поставили партія й уряд.

Чи можемо ми погодитися з тим твердженням, що здебільшого збільшення вартості будівництва є наслідок так званих „об'єктивних“ причин? Звісно, ні. І не тільки через те, що ми боремося взагалі з

¹⁾ З промови на Всеукраїнській конференції у справі контролю над будівництвом.

тенденцією виправдувати дефекти у нашій роботі покликанням на „об'єктивні“ причини, а й через те, що в нас є ще багато нехлюйства у керівництві організацією виробництва, розташуванням сил, у використанні цих сил з залученням суспільності; нема контролю за виконанням доручених завдань. Господарські організації часто, виходячи з потреби виконати плян капітального будівництва, гоняться тільки за одним — за кількісним виконанням пляну і не думають про якість роботи, тобто про вартість будівництва.

Контроль самих господарських організацій, внутрішній контроль, підлягаючи цьому прагненню до виконання тільки кількісного пляну, по суті плентается в хвості всієї господарської обстанови у даній організації, санкціонує панівні у ній настрої і тенденції.

Як організується суспільність навколо виконання завдань будівництва? В наслідок таких настроїв в будівельних організаціях і суспільність мобілізується лише на кількісне виконання пляну. Нема боротьби за якісне виконання пляну, за зменшення собівартості, за економію на кожній ділянці будівництва, за справжнє виконання директив партії й уряду.

Цьому питанню, питанню зменшення собівартості будівництва, мусить віддати виключну увагу держконтроль, що має достатні можливості впливати в цьому напрямку й може стати найсильнішою підмогою виконання цієї задачі.

У боротьбі за зменшення вартості того чи того об'єкту будівництва, увага держконтролю мусить бути зосереджена, насамперед, на пильній аналізі і перевірці проектної калькуляції будівництва. І держконтроль, що має досить інженерно-технічних кадрів, може упоратися з цим завданням. Треба, аналізуючи калькуляцію, дуже пильно поставитися до вивчення самих елементів калькуляції і вчасно сигналізувати керівним організаціям про припущені у ній огріхи.

Чи працював держконтроль над калькуляцією? Почасті працював, але ця робота не була в центрі його уваги. Здебільшого виходили з загальних засад і меншою мірою з конкретних, що якраз визначають практику роботи, і, таким чином, не підходили щільно до практики виконання пляну чистого будівництва. Доведеться тепер вдатися зі спеціальним поданням до Раднаркму про те, що треба функції державного контролю над будівництвом трохи поширити, доведеться дати йому трохи більше прав заглиблюватися в самий господарський процес.

Це — питання дуже великої ваги, і треба найти таку лінію повсякденного контролю за будівництвом, яка б, з одного боку, не знеособила відповідальності керівних господарських організацій, і з другого боку, дала б право і можливість державному контролю через об'єктивну оцінку тих процесів, що відбуваються у будівництві, не тільки вчасно виявляти припущені помилки і неправильності, що загрожують збільшенням вартості будівництва, сигналізувати про ці небезпеки партії і урядові, а й узяти участь своїми вказівками в самому опрацюванні конкретних заходів, щоб виправити дефекти в будівництві.

Друге питання, що постає тепер з особливою гостротою, — це боротьба за економію взагалі. Державний контроль робив те, що рекомендував заміну будівних матеріалів, стежив за використанням механізмів і т. ін., тобто тим самим трохи приглядався до виробничого процесу в будівництві. На даному етапі треба уже ближче підійти до цього, і окремими конкретними прикладами та синтезуванням цілого ряду явищ неправильного використання механізмів, неощадливості тощо, давати відповідні вказівки про те, як треба виправляти ці хиби.

Заміна будівних матеріалів, — а це один з найважливіших елементів економії, — проводиться часто дуже мляво. Це декілька раз констатував і державний контроль і наші господарські організації. Ми тепер запро-

ваджуємо обов'язкові норми вживання нових будівних матеріалів. Частенько трапляються випадки, коли в наслідок кепської постави виробництва ці нові будівні матеріали стають дорожче від будівних матеріалів звичайного порядку, — явище зовсім неприпустиме. Держконтроль, маючи у себе достатню кількість технічного персоналу, може вказати ті дефекти у виробництві нових будматеріалів, що кінець-кінцем призводять до таких негативних наслідків.

Треба поставити зараз же на окремих ділянках будівництва спроби обов'язкового вживання нових будматеріалів, за тими нормами, що затверджені урядом, і домогтися кінець-кінцем того, щоб на цих спробах, — не взагалі, а на конкретних ділянках, — можна було відзначити позитивні і негативні сторони застосування цих норм. На цю роботу послати кращі інспекторські сили держконтролю.

Але одного цього не досить. Ніякими силами бюрократичного, чисто апаратного порядку, ми не зможемо провести цю роботу, якщо не зуміємо залучити суди широку робітничу і технічну суспільність. Насамперед, звісно, треба поставити перед собою таке питання: чи опанували самі кадри держконтролю достатньою мірою техніку для того, щоб у окремих випадках не тільки рекомендувати, а й диктувати свою волю? Опанування техніки на тепер має величезне значення. Тов. Сталін досить виразно і яскраво визначив завдання нашої доби, сказавши, що „техніка в період реконструкції вирішує все“ і що опанування техніки на теперішній період є найважливіше завдання для всіх тих, хто не тільки керує, а й бере безпосередню участь у виробничому процесі. Одна з характерних рис соціалістичного ладу полягає в тому, що дедалі ширші й ширші маси трудящих втягаються до опанування останніх досягнень науки й техніки, і через те крок по крокові зменшується розрив поміж виконавцями і керівниками. Отже, і для кадрів держконтролю опанування техніки має величезне значення у виконанні ними завдань керівництва.

З другого боку, усякий робітник держконтролю, безпосередньо стикаючись з виробничими виконавцями, мусить максимально зближатися з ними і в сенсі виконання єдиного спільного завдання з виробництва. Через те метода громадської роботи, — про що уже не раз говорилося на попередніх нарадах і фіксувалося в наших резолюціях, — мусить бути й тепер поглиблена в бік залучення мас.

Як треба розуміти практично це питання? Чи має держконтроль стик безпосередньо з інженерно-технічним персоналом? Цей стик, звісно, є; він відбувається на розгляді проєктів, на деяких моментах виконання плянів тощо. Але від процесів виробничого виконання держконтроль чималою мірою відірваний. Контролюючи опрацьовані проєкти будівництва, і пустивши їх у життя, держконтроль недостатньо бере на себе контролювання виконання цих плянів, не включає здійснення цього завдання у систему своєї роботи.

Контроль виконання в теперішніх умовах є одне з дуже важливих завдань. Як можна поставити цей контроль виконання? Чи є у нас стик держконтролю з інженерно-технічним персоналом, з робітниками, що працюють на виробництві, з бригадиром, з робітником-ударником? Чи має держконтроль персональний зв'язок з ними? На цю сторону справи конче треба звернути особливу увагу, треба йти аж до персонального зв'язку у справі збагачення на технічні знання, збагачення держконтролю, через ознайомлення з практичними моментами будівництва, ознайомлення з кращими зразками технічних досягнень, а так само і з гіршими зразками будівництва, що їх вивчення може поширити технічний досвід на конкретному показі того, як не слід будувати.

Отже, держконтроль мусить виконувати свої функції у тісному співробітництві з широкою робітничою суспільністю, стимулюючи творчу

ініціативу безпосередніх учасників будівництва, створюючи довкола останнього широкий громадський контроль. Тільки за такої роботи держконтролю можна високо піднести технічний рівень будівництва, раціоналізувати виробничі процеси і тим самим досягнути економії у будівництві. Цьому питанню треба віддати особливу увагу. Система держконтролю над будівництвом мусить іти саме цим шляхом, інакше вона буде відірвана від виробничого процесу і за невеликого свого складу та за тих величезних завдань, що перед нею стоять, вона в результаті не впрається з покладеними на неї завданнями і кінець-кінцем зведе свою роботу до бюрократичного адміністрування.

З питанням про поліпшення роботи держконтролю зв'язане питання про його популяризацію. Чи знають робітники, чи знає інженерно-технічний персонал, у чому завдання держконтролю? Чи знають робітники на першій-ліпшій великій будові, що державний контроль є така організація, яка мусить і має право заглиблюватися в самий виробничий процес і що до держконтролю, на випадок якихось дефектів на будівництві, може звернутися всякий робітник і сказати: „Я помічаю, що у цьому процесі є отакі й отакі вади, і я вношу отаку й отаку пропозицію раціоналізувати наше виробництво“? Чи знає робітник, що державний контроль мусить зважити на цю громадську ініціативу і допомогти її здійснити? На ці питання ми не можемо дати позитивної відповіді.

У справі популяризації завдань держконтролю і в справі безпосереднього стикну з виробництвом за тих умов, що тут відзначені вже, ми йшли неправильним шляхом, наслідком чого вартість будівництва весь час збільшується. Залучення мас тепер має виключне значення, і ця робота мусить бути піднесена на належну височінь.

Зовсім очевидно, що звідси випливає цілий ряд окремих питань. Візьмемо використання механізмів. Механізми у нас використовують на 20—30%. Чи їх так погано використовують через те, що взагалі на даному будівництві непотрібно стільки механізмів, чи в наслідок замкнутості в господарстві, в кожній окремій його ділянці? Я зі своїх спостережень скажу, що коли дві великі галузі будівництва стоять поруч і одна має невикористані механізми на 50%, і ті ж самі механізми потрібні іншій будові, а в неї їх немає, — то повірте, що організації одна одній ні в якому разі не допоможуть. Буває навіть таке, що окремі ділянки того самого господарського організму не допоможуть одна одній тільки через те, що це різні ділянки.

З цієї замкнутістю треба повести рішучу боротьбу. Ми повинні показати, що в умовах соціалістичного будівництва, соціалістичного планування це є шкідництво, що ми не можемо припустити такого стану, коли навіть за зовсім сприятливих умов перекидання механізмів на велику відстань мало використовують. Державний контроль може сигналізувати про такі явища, може у керівних органах створити обстановку, коли на такі неподобства будуть вчасно реагувати, і в результаті станове вище буде виправлене.

Ми чекаємо тепер від державного контролю більшовицької боротьби за те, щоб була зменшена собівартість будівництва відповідно до вказівок партії і уряду, щоб тут була виявлена максимальна ініціатива, максимальна самодіяльність і щоб державний контроль був оком держави, що стежить за здійсненням раціоналізаторських заходів, що вчасно виявляє помилки в калькуляції і зловживання, що частенько бувають. Я дозволю собі про це публічно сказати, — ми маємо окремі випадки, коли нас вводять в обману неправильною калькуляцією. Викрити це, піднести громадську ініціативу, активність мас, керуючись принципами контролю, на боротьбу за зменшення вартості будівництва — у цьому основне завдання державного контролю.

Ще раз повторюю, ми маємо останні вказівки партії й уряду, які дають надзвичайно різку настанову на те, щоб за найкоротший строк добитися різкого зменшення вартости будівництва. Треба вжити жорстоких заходів до викриття невмілого і недбалого виконання своїх обов'язків і зловживань, що трапляються у практиці окремих осіб та в тій чи тій будівельній організації. Система державного контролю і кожний робітник його зокрема мусять вжити всіх заходів до того, щоб виконати рішення партії та уряду. Глибоко переконаний у тому, що за дружної, згуртованої роботи колективу робітників державного контролю це почесне і надзвичайно важливе на даний час завдання буде виконане.

В. Березіков

Завдання хлібозбиральної кампанії

1932 рік є останній вивершувальний рік першої п'ятирічки. Наша країна має величезні досягнення в справі соціалістичної перебудови всього народного господарства й сільського господарства зокрема.

На третьому році п'ятирічки пролетаріят під керівництвом партії вивершив фундамент соціалістичної економіки. Основні маси селянства колективізовані. Корні капіталізму остаточно підірвано. Питання „хто кого?“ вирішено на користь соціалізму й на селі.

Радянський Союз перетворився на країну найбільшого в світі сільсько-господарського виробництва.

Під сільське господарство підведена міцна індустріальна база.

Широке розгортання мережі МТС значно підносить технічний рівень колективізованого сектору й утворює умови для його дальшого господарського підйому.

Колгоспи та радгоспи стали вже основними виробниками с.-г. продукції. Якщо товарний хліб 1926/27 р. разом в радгоспах і колгоспах становив усього 37,8 млн. пуд., а у куркулів 126 млн., то в 1932 р. тільки один радгоспний сектор буде давати 151 млн. пуд. (на Україні 29 млн.) товарного хліба — в чотири рази більше ніж радгоспний і колгоспний сектор разом давали в 1926/27 р., а також значно більше того, що давав куркуль.

Це є один з яскравих показників зростання соціалістичного сектору на селі, успішної заміни с.-г. продукції куркульства, що ліквідується як класа на базі суцільної колективізації.

На основі досягнень зміцнілого сільського господарства повинна розгорнутися збиральна кампанія 1932 року, року підготовки до вступу в нове п'ятиріччя.

Успішне переведення цієї кампанії має найважливіше значіння в боротьбі за план 1932 р., за виконання п'ятирічки в чотири роки.

1931 р. для сільського господарства всього Союзу й, зокрема, України був роком важким. Значну територію Союзу відвідав неврожай, а стан окремих районів був таким, що треба було надавати їм і насіннєвої і навіть харчової допомоги.

І тільки дякуючи великим досягненням в справі колективізації й перевагам соціалістичної системи господарства, партія й уряд були спроможні всі труднощі перебороти.

Підготовляючи й розгортаючи збиральну кампанію 1932 р., слід урахувати досвід минулого року, проаналізувати й усвідомити помилки збиральної кампанії 1931 року, щоб не припустити їх повторення.

Одною з величезних хиб збиральної кампанії минулого року була погана якість виробничого планування. Багато колгоспів і навіть радгоспів не мали планів уборки врожаю, а там, де вони були, то характеризувались дуже низькою якістю. Часто-густо агрономи доскладання

плянів підходили механічно: брали для всяких підрахунків нормативи Колгоспцентру, не враховуючи специфічних умов того чи іншого колгоспу, ступня озброєння колгоспу машинами, забезпечення тяглом тощо. Звичайно, що такі пляни досить швидко в процесі роботи утрачували будь-яку практичну значимість.

Погано справа стояла з ремонтом машин. За постановою уряду готування й ремонт машин треба було закінчити до 1 липня, а його не було закінчено навіть і до 30 липня. Мало того, що ремонт переводився несвоєчасно, але й якість його була теж дуже поганою, внаслідок чого, а також і внаслідок виеосібки в використанні машин, часто через 2—3 дні роботи машини повертались на повторний ремонт.

З кадрами було теж негаразд. Треба було за пляном НКЗС підготувати масових кадрів 366320 чоловіка, а підготовлено лише 132463.

Такому важливому питанню, як організація праці, відповідної уваги приділено також не було, хоча з цього приводу були досить чіткі вказівки в постановах червеного пленуму ЦК. В деяких районах в колгоспах не було навіть запроваджено відрядної системи, більшість колгоспників не була обізнана з її перевагами. До того ще не було організовано й вчасного запису трудовнів. За даними Колгоспцентру тільки 39% всіх колгоспів переводили регулярно запис трудовнів.

Збирання зернових культур дуже затягнулось, скиртування перевозилось не в повній мірі, підгрібання колосків в більшості районів не провадилось, при перевозі хлібу достатніх заходів для зменшення втрат не вживалось, при молотбі були дуже великі відходи зерна з соломою, тому втрати хліба досягали значних розмірів.

Ось всі ці й ще низка тут невизначених недоліків, що зустрічались в практиці окремих районів, МТС, колгоспів і радгоспів, мусять бути вчасно ураховані й в жодній мірі неприпустимі в роботі цього року.

Основні задачі, що від розв'язання їх залежить успішне виконання збиральної кампанії, є:

- а) відповідна організація праці,
- б) максимальне повне використання наявного тягла й машин,
- в) забезпечення всіх робіт по косовиці й молотбі всіма потрібними матеріалами й запасовими частинами,
- г) боротьба з втратами,
- д) налагодження правильного обліку врожаю.

Робота навколо цих завдань повинна розгорнутися на основі шести історичних вказівок т. Сталіна. Боротьба за їх здійснення в кожній ланці роботи — відіграє вирішальну роль.

Без сумніву за основне вирішальне питання кампанії цього року мусить стати відповідна організація праці, відповідна розстановка сил. Тут повністю залишається в силі постанова ЦК ВКП(б) від 4/II — 32 р. про чергові заходи організаційно-господарського зміцнення колгоспів. За важливіше звено в організації праці мусить стати бригада. За такою бригадою мусять закріплюватись певні участки роботи, машини, реманент, худоба. Оцінка трудовня кожного колгоспника змінюється в залежності від успішності роботи бригади. В разі, коли закріплення бригади за певним участком було переведено в час весняних робіт, то треба щоб воно збереглось і на час збиральної кампанії, і в разі, коли цього не було зроблено, то закріплення за окремими участками роботи треба перевести тепер. Розгортаючи союзнагання й ударництво треба застосувати відрядну систему оплати праці, для чого завчасно мусять бути пророблені норми виробітку на кожну роботу, а також налагоджений самий облік робіт, при чому як каже ЦК ВКП(б)У (пост. від 28/III — 32 р): „Сувору оцінку виконаної кожною бригадою, кожним колгоспником роботи не тільки щодо кількості, але й щодо якості і кінцевих її наслід-

ків треба дати в колгоспах з усією послідовністю". Ураховуючи також досвід минулого року, треба подбати й про стимулювання найкращих колгоспів і колгоспників натурою. Ось що каже з приводу цього ЦК КП(б)У в згаданому вже рішенні: „Що краще провадить своє господарство колгосп, що більшої врожайності він домогся, то більший натуральний фонд споживання має бути забезпечений цьому колгоспові. Що краще, сумлінніше працював колгоспник, що більше в нього трудоднів, то більший натуральний фонд має одержати його родина на споживання, на утворення деяких запасів, як для особистого споживання, так і для розвитку домашнього тваринництва, птахівництва і т. інш.“ Це рішення ЦК в разі умілого його застосування може дати величезний господарський ефект. Зокрема, в кожному районі організувавши в колгоспах на засадах цього рішення відповідну боротьбу з втратами, можна зберегти по країні десятки млн. пудів хліба.

Треба від керівництва кожного колгоспу й радгоспу вимагати найсерйознішого підходу до справи організації робочої сили. Заздалегідь кожний колгоспник і кожний робітник радгоспу мусить обов'язково знати, коли й що йому доведеться робити, щоб кожний колгоспник і кожна бригада підготували для себе весь реманент, машини, коней, матеріяли тощо. Треба зробити так, щоб кожна бригада мала у себе на руках свій плян робіт, щоб вона мала змогу його обговорити й навіть вивчити.

Треба буде в 1932 році поставити на належну височінь облік в колгоспах. Треба, щоб кожний колгоспник своєчасно знав, скільки він виробив трудоднів, щоб кожний знав, скільки намолочено з того чи другого участку. Треба домогтися чіткого обліку одержаного гуртового збору, що в значній мірі може позбавити нас від багатьох випадків зловживань, а також утворить умови для правильного переведення розрахунків з кожним колгоспником.

Другим вирішальним моментом переведення збиральної кампанії є правильна розстановка й використання наявного як механічного, так і живого тягла.

За даними про тракторний парк на 15/V—32 р. і про коней на 1/II—32 р. стан тягла по Україні характеризується такими показниками:

1. Тракторів (в НР—376,5 т.), а в кінськ. силах 753 т.
2. Робочих коней „ „ 3394 т.

Разом 4147 т.

Тут ще не ураховано завою тракторів до збиральної кампанії, контингента якого досі ще не визначено. Крім того, за останній час кінське поголів'я зазнало значних змін в бік їх зменшення, але точних систематизованих відомостей про це нема.

Обсяг самих робіт визначається посівною площею й врожайністю. Виходячи з площі озимого сіву 1931 року й площі сіву ярових за відомостями на 1/VII збиральна площа зернових культур визначається в такому вигляді (в тис. га):

	Рад-госпи	Кол-госпи	Одно-осібники	Разом
Озимі зернові	747	7272	2257	10276
Ярі „	998	6151	1160	8309
	1745	13423	3417	18585

Навантаження збиральних площ зернових культур на одну тягову одиницю становить :

По радгоспах 4,4 га.

По колгоспах 5 га.

По одноосібн. 3,1 га.

Таким чином виходить, що стан з тяглом взагалі дуже напружений, але особливо напружений він поступових районах.

Оскільки в Степу збиральна кампанія починається раніше північних районів і проходить там в короткий термін, треба всі тяглові й транспортні ресурси, що буде відпущено до збиральної кампанії, використати в першу чергу в Степу.

Щоб одержати найбільшого ефекту в використанні наявного тягла, треба провести досить серйозну підготовку. Треба, щоб всі трактори були відремонтовані, щоб всі коні були підготовані, щоб було організовано на весь час збиральної кампанії забезпечення кормами, щоб було складено максимально точного плану використання тягла на різних роботах. В цьому плані мусить бути передбачена і косовиця й підвозка хлібу до молотарки, або до скирти, вивозка хлібу на ссипункт, лущівка, зябля, озимий сів і навіть обслуговування колгоспу й колгоспників при поїзді на колгоспний базар тощо. Тільки чітке визначення розподілу всього тягла поміж окремими видами робіт і суворе його дотримання дасть змогу безперебійно вести роботу. З тим, аби можливо менш було проривів, треба зробити рішучий удар по знеосібці. Треба домогтись того, аби за кожну коняку, за кожен трактор відповідала певна особа, щоб не було того, що відповідають всі й конкретно ніхто.

Напружений стан з тяглом вимагає від нас високої організованості в самому використанні тягла, при застосованні міжрайонової й міжсекторіальної допомоги й при мобілізації на певний час для допомоги с.-г.-у міського транспорту.

Визнати стан з машинозабезпеченням за нормальний також не можна. Збиральна кампанія ставить величезні вимоги до нашої промисловості, а остання ці вимоги виконує абсолютно незадовільно. У травні заводи Укрсільмашу дали збиральних с.-г. машин та запасових частин до них лише 40,2% місячного завдання. За директивою т. Орджонікідзе покращала справа з забезпеченням заводів металом, але на продукції цих заводів це не відбилося: за першу декаду червня заводи с.-г. машинобудування виконали свою програму випуску збиральних машин на 18,6%. „Комунар“ повинен був до 1/VII дати 5100 комбайнів, а відвантажив лише 2460, або 48%. Також недозволено відстають Харківський „Серп та Молот“, Зіновівська „Червона Зірка“, Миколаївський „Плуг та молот“ і низка інших заводів. Щоб подолати такий ганебний прорив, треба мобілізувати на це всю робітничу громадськість.

В якій же мірі збиральна кампанія буде забезпечена основними машинами, старими, а також і новими, при умові виконання плану заводу? Лобогрійками й самоскидами кампанія забезпечується по Україні в цілому навіть з перебільшенням, але надзвичайно нерівномірна забезпеченість по областях. При забезпеченості Дніпропетровської й Одеської областей і районів Донбасу більш ніж в два рази проти потреб, в Київській і Вінницькій областях потреби задовольняються ледве на половину. Треба негайно вжити всіх заходів, щоб цю нерівномірність подолати.

Стан з снопов'язалками такий, що ними можна убрати площу 1708,5 т. га, або 10% до загальної площі озимих та ранніх ярових культур. Тут теж забезпеченість по областях дуже строката.

Комбайнами й відроуєрами можна буде убрати 3,2% всієї площі озимих та ранніх ярих зернокультур.

В цілому можна сказати, що при правильній організації збиральна кампанія машинами для зняття хліба з корня буде забезпечена повністю. Найгірша справа з молотбюю. Коли молотарками Україна забезпечена, то з двигунами й локомотивами справа стоїть далеко негарзд. При наявності 25836 шт. механічних молотарок не вистає до них для молотби більше 10 т. двигунів. Єдиний вихід з такого стану — це використання на молотбі тракторів, що, звичайно, не може не відбитись негативно на переведенні інших дуже важливих робіт, як лушіння, зябля, озимий сів тощо. Такий стан забезпечення двигунами при дуже напруженому стані з кінським тяглом і тракторами й відсутності перспектив на його покращення в цю кампанію, вимагає великої уваги до справи найраціональнішого використання їх. Треба, аби кожний радгосп і колгосп створив умови для максимально-повної безперерійної роботи кожного двигуна. Жодної хвилини простою. Для цього треба регулярно забезпечувати кожний двигун і кожну молотарку паливом і мастивом, для цього треба так поставити справу з ремонтом, щоб жодної затримки в цьому також не було. Крім того, треба так організувати роботу, щоб дати максимальну продукційність кожної молотарки, забезпечити повне використання молотарки щодня. Тут може виникнути питання про роботу молотарки протягом цілої доби. Треба, виходячи з досвіду попередніх років, рішуче таку практику відкинути. Досвід минулих років свідчить про те, що: по-перше, продукційність праці значно знижується; по-друге, частіш за все поломки трапляються вночі, що приводить до того, що молотарка погано працює вночі й стоїть зовсім на ремонті, вдень; у-третє, ночна робота дає, як правило, гірший обмолот хліба багато зерна уходить з соломом. Виходячи з цього — практику ночної роботи, як правило, треба відкинути. Слід організувати молотбу так, щоб вона переводилась в дві зміни, починалась о 3—4 годині ранку й кінчалась о 9—10 г. ввечорі, з тим, щоб було повної роботи щодня 17—18 годин.

Зупинімося на стані з ремонтом с.-г. машин і тракторів. За планом треба було його закінчити до 15/VI, а на 10/VI жививарок Вінницька область відремонтувала 32,3%, Харківська — 29,1%, Дніпропетровська — 49,8%, Одеська — 41,1%, Донбас — 64,4%. Двигунів не відремонтовано понад 70%. Такий стан з ремонтом загрожує тим, що або він не буде закінчений зовсім, або за малим вже часом він буде переведений так погано, що доведеться багато витратити часу на переведення повторного ремонту. Треба негайно вжити всіх заходів, щоб по-більшовицькому рішуче посунути вперед ремонт с.-г. машин і забезпечити потреби збиральної кампанії. Велику роль тут відіграє допомога пролетарських центрів. Професійні організації повинні організувати спеціальні бригади по ремонту с.-г. реманенту й негайно направити їх на село.

Увагу пролетарської громадськості треба скерувати на задачі збиральної кампанії, на активну допомогу її потребам.

Спеціальної уваги заслуговує питання про забезпечення збиральної кампанії шпагатом, мішкотарою, запасовими частинами для машин, паливом і мастивом. Все це в значній мірі залежить від роботи наших заводів і організацій. По цій лінії місто мусить надати селу відповідної допомоги. Пролетаріят міста мусить виконати свій обов'язок. Чітка робота заводу по виготовленню шпагату, мішкотарі запасових частин, чіткість у вчасній перекидці їх до радгоспа й колгоспа, стеження за вчасним постачанням палива й мастива — основна умова успішного виконання збиральної кампанії.

Головна увага в збиральній кампанії цього року мусить бути скерована на боротьбу з втратами, що порівнюючи з минулими роками дасть селянству додаткові мільйони пудів хліба, а також створити кращі умови для виконання обов'язків перед державою в справі хлібозаготівель. Пер-

ший захід боротьби з втратами це своєчасне, швидке збирання хліба, аби не пропустити в наслідок перестою оспання зерна; друге — обов'язкове скиртування всього того хліба, що не надходить безпосередньо до молотарки, третє — швидка, старання молотба й абсолютна заборона молотби вночі й останнє — масова робота проти тенденцій хижачького передчасного скошування й розтаскування скошеного хліба. На цих питаннях треба зосередити увагу всіх сільських організацій й всього колгоспного активу. Останнє питання, на якому треба зосередити увагу, це питання про кадри. Успішне переведення кампанії залежить в значній мірі від кваліфікованого обслуговування машини, коня, від умілого керування всіма процесами збиральної кампанії.

Треба відверто сказати, що достатньої підготовленості в цьому відношенні нема. Не слід забувати, що в збиральну кампанію буде працювати 1560 комбайнів, 436 віндроуерів і 10292 снопов'язалки. Можемо ми сказати, що ці складні машини забезпечені кваліфікованим обслуговуванням, можемо ми сказати, що поломок через невміння працювати на цих машинах у нас не буде зовсім, або їх буде небагато? Ні, такої гарантії, нажаль, ніхто дати не зможе. 100 т. рілників і механізаторів, що їх було підготовлено по-весні, безумовно, не вистачить, а крім того й підготовку їх для обслуговування, наприклад, комбайна достатньою визнати не можна. Треба зараз же, не гаючи ні хвилини, організувати при радгоспах і МТС додаткові практичні заняття на машинах. Крім того треба організувати 3—5 денний виробничий інструктаж бригадирів в справі обмолоту й уборки.

Найбільш відсталою ланкою в період переведення весняної засів-кампанії був одноосібний сектор. Причиною цього в основному була недостатня увага справі допомоги йому з боку сектору. Цього недоліку не треба повторювати за час переведення збиральної кампанії. Завданням кожного радгоспу й колгоспу може бути не тільки успішне закінчення збиральної кампанії на своїх полях, а й організація успішного збирання хліба одноосібником. В той же час треба категорично заборонити застосування різних примусових заходів, наприклад, так звані червоні токи, примусову супругу тощо.

Задачі збиральної кампанії не обмежуються забезпеченням зняття врожаю й його обмолоту. Організація збиральної кампанії повинна забезпечити виконання радгоспами, колгоспами й одноосібниками своїх обов'язків перед державою — своєчасну здачу хліба державі.

Відповідна організація збиральної кампанії допоможе правильно розподілити наслідки господарювання всередині колгоспа, створить умови дальшого розгортання колгоспної торгівлі.

Успішне переведення збиральної кампанії вимагає відповідної організації культурно-побутового обслуговування робітників і колгоспників. Треба, в першу чергу, забезпечити безперерйне громадське харчування, треба організувати дитясла, дитмайданчики. Треба організувати систематичні розмови на політичні й виробничі теми, читання газет. Треба відповідним чином поставити колгоспні й бригадні стінчасописи. Треба розгорнути за час переведення збиральної кампанії величезну політичну, виховальну роботу.

Слід добре пам'ятати, що збиральна кампанія 1932 року буде також проходити в обстановці жорстокої класової боротьби. В своєму опорі соціалістичному наступу, перемогам соціалізму на селі куркуль використовує всі способи. Безперечно, він буде використовувати всі наші слабкі місця, всі наші труднощі, щоби спробувати захопити кожного селянина, кожного колгоспника.

Це вимагає особливої чуткості. Треба нашим сільським парторганізаціям стати ближче до мас, треба організувати серед них відповідну

роботу. Треба мобілізувати активність мас навколо задач збиральної кампанії, поставити на належну височінь її організацію, розгорнути її більшовицькими темпами, перебороти всі труднощі.

Успішне переведення збиральної кампанії піднесе сільське господарство на новий вищий щабель.

Наступна збиральна кампанія — одна з вирішних ланок в боротьбі за врожай, за піднесення добробуту всіх працюючих мас, за організаційно-господарське зміцнення колгоспів. Кожний мусить знати, що „нема більше повороту до старого. Куркульство засуджено й буде ліквідовано. Залишається лише один шлях, шлях колгоспів. А шлях колгоспів не є вже шлях невідомий і недосліджений. Він досліджений і перевірений на тисячу ладів самими селянськими масами. Досліджений і оцінений, як нове, що дає селянам визволення від куркульської кабали, від злиднів, від темряви. В цьому основа наших досягнень“. (Сталін, доповідь на XVI з'їзді партії).

За здійснення завдань радянської торгівлі — бойової ланки соціалістичної економіки

Успішне здійснення політики індустріалізації, вирішальне піднесення важкої промисловости, розгортання виробництва засобів виробництва — це створило всі передумови для здійснення реконструкції сільського господарства.

„В сільському господарстві утворено корінний перелам, який визначився в остаточному повороті бідняцько-середняцьких мас селянства до соціалізму.

Домінантне становище у сільському господарстві посіли соціалістичні форми (колгоспи й радгоспи)¹⁾.

Розгорнуте будівництво радгоспів, МТС, розгортання суцільної колективізації і на її основі ліквідація куркулства як класу, широке запровадження машинної техніки — перетворили Радянський Союз з країни дрібного с. господарства на країну найбільшого в світі с. господарства. „Ця перемога соціалізму, що розв'язала найважливішу й найтруднішу справу пролетарської революції, має всесвітньо історичне значення.

Найважливіший підсумок соціалістичного будівництва першої п'ятирічки полягає в тім, що остаточно підірвано коріння капіталізму на селі і це передрішає цілковиту ліквідацію капіталістичних елементів і цілковите знищення клас. Завершення побудови фундаменту соціалізму в СРСР означає, що ленінське питання „хто кого“ розв'язано проти капіталізму, на користь соціалізму, цілком і безповоротно і в місті і на селі“²⁾.

Перемога соціалістичного сектору сільського господарства мала своїм наслідком розв'язання в основному зернової проблеми: збільшені засівні площі, підвищена врожайність, в наслідок чого маємо по СРСР зріст гуртової продукції зерна. Державні хлібзаготівлі 1928 р., на основі індивідуального господарства, складали лише 660 млн. пуд. зерна, а 1930 р., наслідком зросту колгоспів і радгоспів, вони досягли 1350 млн. пудів; 1931 р. державні заготівлі, не дивлячись на посуху, дійшли 1409 млн. пудів.

Ці успіхи пояснюються перш за все тим, що колгоспи, як велике об'єднане господарство, дістали змогу через машино-тракторні станції вжити і найкраще використати трактори та машини, розширити засівну площу і поліпшити агротехнічну поставу справи, а радгоспи перетворилися на найбільші фабрики зерна, що забезпечують державі з року на рік все більший хлібний фонд.

Через здійснення політики ленінської партії країна вийшла з кризи зернового господарства і не ремаєє труднощі, заподіяні посухою минулого

1) З революції XVII партконференції.

2) З тої ж резолюції.

року у східних районах СРСР, далеко успішніше, ніж це бувало за попередніх посушливих років, коли дрібне селянське господарство ще переважало в нашій країні“*).

Успіхи соціалістичного будівництва, виконання п'ятирічки за чотири роки, успіхи Радянського Союзу на тлі все глибшої світової економічної кризи й зв'язаного з нею загострення суперечностей у таборі імперіалізму якнайвиразніше підкреслюють усі переваги соціалістичної системи народного господарства.

У Сполучених Штатах Північної Америки за останні два роки прибуток від сільського господарства зменшився майже вдвое. Вартість усієї продукції сільського господарства в 1929 р. становила 11,9 млрд. доларів, а в 1931 р. — 6,9 млрд. доларів, цебто зменшилась на 42%. В Канаді урожай 1929 року оцінювано в 8,1 млрд., 1931 р. — 4,1 млрд. Прибуток фермера у ПАСШ за 1930 р. зменшився проти 1929 р. на 32,6%, а число втратних фарм досягло 30% (проти 8% в 1929 р.). Порівняно з 1928 р. ціни на пшеницю у ПАСШ в 1931 р. знизилися на 71%, на бавовну на 76% і кавчук на 89%. Разом з тим податки все збільшуються. Проти довоєнного часу вони зросли в 2½ рази.

Це в ПАСШ. Далеко гірше становище в Польщі, Румунії і в ряді інших європейських країн. Величезної сили криза набрала в Силезії, у Польщі, де коня продають за 2 карбованця, а корову за 7 карб. 50 коп.

В той час як все глибша криза по капіталістичних країнах спричинилася до сильного підупаду покупної спроможности основних мас селянства, до величезного зменшення закупівлі складних машин (приміром, у Німеччині заводи сільсько-господарських машин на кінець 1931 року були завантажені менш, як на 1/6, а в Англії тільки на половину; Ірландський завод Форда перестав випускати трактори; у Чехословаччині всі заводи перестали виробляти трактори). — тимчасом у нас в СРСР виробництво с-г. машин збільшується в 1932 р. проти 1931 р. вдвоє. Розмір капітальних вкладень у сільське господарство збільшується цього року від 3600 млн. карб. до 4360 млн. карб.

Радгоспи й колгоспи тільки в самому 1932 р. дістають нових тракторів понад мільйон кінських сил загальної потужности і с-г. машин збирального типу на 900 млн. крб. Чи треба ж говорити про закінчення будівництва та пуск заводів Сталінградського і Харківського Тракторного, гігантів автомобільної й комбайнової промисловости. Чи треба говорити про значення пуску Дніпрельстану. Чи треба тут перелічувати гігантів металургії, що вступили вже і вступають в шеругу, що кожна домна їхня забезпечує наш дальший поступ уперед.

Всі пам'ятають труднощі зернового господарства в 1928 р. Зінов'ївсько-троцькістська опозиція в боротьбі з партією пробувала тоді нав'язати партії свій опортуністичний „рецепт“ виходу із труднощів. Куркулі під той час, — як говорив т. Сталін, — „пробували взяти за торло радянську владу і закабалити собі бідноту“.

Зінов'ївсько-троцькістська опозиція, борючися з партією, спекулюючи „лівою“ фразеєю, пробувала стягти партію на авантюристичний шлях, який кінець кінцем був корисний тільки капіталістичним елементам. Цей шлях був авантюристичним тому, що колгоспи й радгоспи того часу не могли ще дати країні хліба, отже не було ще бази для заміни хліба куркульських господарств продукцією радгоспів та колгоспів.

Праві опортуністи, агентура куркульні всередині партії, боролися за капітуляцію перед куркульнею, за розгортання куркульського господарства, за зменшення капіталовкладень у важку промисловість.

*) З постанови РНК СРСР і ЦК ВКП(б) від 6 травня 1932 р. „Про план хлібозаготівель в провінцію 1932 р. та розгортання колгоспної торгівлі хлібом“.

Більшовицький вихід із хлібних труднощів ясно і чітко вказав т. Сталін. „Вихід, — говорив т. Сталін, — перш за все в тім, щоб перейти від дрібних, відсталих і розрізнених селянських господарств до об'єднаних великих усупільнених господарств, забезпечених машинами, озброєних даними науки і здатних дати щонайбільше хліба. Вихід — перейти від індивідуального сільського господарства до колективного, до усупільненого господарювання в сільському господарстві“.

„Наступати на куркульство, це означає підготуватися до справи і вдарити по куркульству, та так ударити по ньому, щоб воно не могло більше стати на ноги“ (Сталін).

В 1929 р. уже виразно позначився рішучий поворот бідняцько-середняцьких мас у бік колгоспного будівництва. В 1929 р. продукція колгоспно-радгоспного сектора становила не менш від 400 млн. пуд., а товарова продукція була більша за 130 млн. пуд. Продукція радгоспів і колгоспів, через розгортання роботи над організацією колгоспів та утворення радгоспів, уже дала товарового хліба більше, ніж куркульські господарства в 1928 р. Отже була утворена база, були всі передумови, щоб зламати опір куркульства, замінити його товарову продукцію продукцією радгоспів і колгоспів. Партія, створивши ці передумови, розгортаючи індустріалізацію, перейшла від політики обмеження куркульства до політики ліквідації його як класу на базі суцільної колективізації. В 1930 р. уже було заготовлено 1350 млн. пудів хліба, цебто вдвоє більше, ніж від урожаю 1929 року.

Питома вага куркульства в заготівлях 1929 року була мізерна, тим часом як питома вага радгоспів і колгоспів досягла понад 50%.

1931 р., на базі дальшого розгортання радгоспного та колгоспного будівництва, досягнуто нових успіхів. 1931 року державні заготівлі зерна не зважаючи на посуху, складали 1350 млн. пудів (а разом, з гарнем 1400 млн. пудів). На кінець 1931 р. колективізовано по Союзу понад 60% усіх селянських господарств. „Наслідком здійснення більшовицьких темпів соцбудівництва й ліквідації в основному паразитичних класів, вже в першому п'ятиріччі ліквідується основи та джерела експлуатації людини людиною, зростає недосяжними для капіталістичних стран темпами народній прибуток, знищено безробіття й злидні (павперизм), знищується „ножиці цін“ й протилежність між містом і селом, зростає з року в рік добробут та культурний рівень робочих й трудящих селян. знижується смертність й швидко зростає людність ССРР.“

Всі ці досягнення являють собою результат колосального росту революційної активності широчених мас робітничої класи й трудящих селян, результат величезного піднесення соціалістичного змагання та ударництва, нарешті результат лєнінської політики нашої партії, що послідовно провадила на цьому фронті наступ на капіталістичні елементи.

Партія досягла цих успіхів у боротьбі з буржуазною теорією троцькізму про неможливість збудувати соціалізм в одній країні і неминучість реставрації капіталізму—троцькізму, що став тепер передовим загоном буржуазної контрреволюції.

Партія досягла цих успіхів у боротьбі з правим опортунізмом, що його лінія була не тільки в зриві політики соціалістичного наступу, але й у прямій капітуляції перед куркульством і буржуазними елементами*).

XVII партконференція зазначила, що „тільки в рішу-

*) З резолюції XVII партконференції.

чий боротьбі, як з „лівим“, так і з правим опортунізмом та з примиренством до нього за генеральну лінію нашої партії ВКП(б) забезпечила утворення передумов для виконання першої п'ятирічки в чотири роки, розгром класового ворога і перемогу соціалізму в СРСР.

XVII партконференція чітко і ясно зазначила, що для забезпечення більшовицьких темпів усього народного господарства і для кращого задоволення потреб широких мас міста й села у товарах широкого споживання першорядне значення має розгортання товарообігу і перш за все роздрібну з рішучим додержанням господархування у всій господарській роботі, що становить найважливіший стимул для виявлення тих величезних і далеко ще не використаних внутрішніх резервів, які є в нашому господарстві.

„В результаті успіхів у здійсненні п'ятирічки в царині промисловості, все більше зростають можливості радянського союзу в царині виробництва промислових товарів як на задоволення виробничих потреб колгоспів, так і особистих потреб трудящих села.

В зв'язку з цим безперервним зростанням кількості промислових товарів і зростанням продукції зерна на селі збільшуються можливості для розгортання колгоспної торгівлі. Колгоспна торгівля стає дедалі все важливішим додатковим джерелом для постачання містам продуктів сільсько-господарського виробництва.¹⁾

В зв'язку з цим радянська влада дістала можливість, поруч з методами державних хлібозаготівель, практикувати, як спосіб постачання міській людності, другу методу—методу торгівлі хлібом самих колгоспів і колгоспників. Завдання полягає в тім, щоб в інтересах дальшого поширення товарообігу між містом і селом і ще більшого поліпшення постачання міській людності сподучити ці дві методи і розгорнути колгоспну торгівлю хлібом коштом деякого зменшення державних хлібозаготівель у селянському секторі, збільшивши разом з тим заготівлі в радгоспному секторі“.

Постанова ЦК ВКП(б) від 26/III - 32 р. з приводу примусового усупільнення худоби, закон про сільсько-господарський податок на 1932 р., постанова ЦК ВКП(б) та РНК „про плян хлібозаготівель урожаю 1932 р. та розвиток колгоспної торгівлі хлібом“, постанова ЦК ВКП(б) та РНК „про плян заготівель худоби та м'ясу торгівлю колгоспів, колгоспників і одноосібних трудящих селян“, постанова ЦКВК та РНК СРСР „про порядок проведення торгівлі колгоспами, колгоспниками і трудящими селянами сільсько-господарськими продуктами“—усі ці постанови є заходи величезної політичної й економічної ваги, які цілком та повністю виходять з вирішень XVII партконференції про потребу дальшого зміцнення соціалістичного сільського господарства, дальшого розгортання радянської торгівлі, дальшого поліпшення постачання трудящих.

Всі ці постанови нерозривно зв'язані з завданням дальшого організаційно-господарського зміцнення колгоспів, що являє собою центральне завдання колгоспного будівництва.

Ці історичні постанови являють собою зразок конкретного більшовицького керівництва партією з боку ЦК ВКП на чолі з т. Сталіним.

Реалізація цих постанов допоможенам виявити й використати багатокілі внутрішні ресурси колгоспів. Постанови, спрямовуючи розвиток колгоспної торгівлі худобою, м'ясною продукцією і т. і., будуть потужним фактором дальшого поліпшення робітничого постачання. Постанови ЦК

¹⁾ З постанови РНК СРСР й ЦК ВКП(б).

та РНК, зміцнюючи колгосп в його теперішній артільній формі, розраховані на широченню господарську ініціативу колгоспу, колгоспника, одноосібного трудящего селянина, в напрямку максимальної мобілізації для товарообігу внутрішніх ресурсів.

„Останні заходи партії та уряду — органічна ланка загального ланцюгу переможного будівництва соціалізму. Вони мусять бути застрижень усіх господарсько-політичних кампаній на селі, вони повинні відігравати величезну роль в успішному проведенні сівиби, збиральної та хлібозаготівельної кампаній, у мобілізації коштів“¹⁾.

Ці величезної ваги постанови повинні бути здійснені в конкретних умовах кожної області даного району, села, колгоспу і радгоспу. Вся партійна та радянська суспільність повинна забезпечити проведення в житті постанов РНК і ЦК.

Розвиток радянської торгівлі є одна з найважливіших функцій соціалістичного будівництва, яка сприяє дальшому зростанню цього будівництва, цементує колгосп в його основній артільній на теперішньому етапі формі.

„Рішення, що прийняті урядом про плян хлібозаготівель, скотозаготівель й про розгортання торгівлі колгоспами, колгоспниками й одноосібними трудящими селянами, а також встановлений урядом порядок переведення торгівлі нерозривно пов'язані, з одного боку з тим, що уявляє собою колгосп (с.-г. артіль) на даній стадії розвитку, з другого — з тими завданнями в царині розгортання товарообігу, що їх ставить перед собою партія.

... Цілком ясно, що всі рішення про колгоспну торгівлю, які прийняті цієї весною, виходять з природи сільсько-господарчої артілі, де найбільш доступним й зрозумілим для селян засобом, сполучаються суспільні інтереси колгоспу й колгоспника з приватними, особистими інтересами колгоспника“²⁾.

Останні директиви партії здійснюватимуться в зовсім інших умовах, ніж на першому етапі НЕП'у, бо в народньому господарстві СРСР домінують не начало і основне значіння має соціалістичний сектор.

Тільки безнадійний опортуніст не може зрозуміти того, що ми маємо нову базу для широченого розвитку колгоспної торгівлі і що в радянській торгівлі немає і не може бути місця приватникові-торгівцеві, перекупникові, спекулянтові.

Звідси така чітка директива ЦК і РНК: „Не припускати, щоб приватні торговці відкривали магазини й крамниці, і всіляко викорінювати перекупників та спекулянтів, що намагаються нажитися коштом робітників та селян“.

Справа з цінами має величезне значення. У постанові прямо зазначено: „торгівлю колгоспів, колгоспників і одноосібних трудящих селян провадити в тих цінах, що складаються на ринку, а торгівлю колгоспних об'єднань — у цінах, не вищих від пересічно-комерційних цін державної торгівлі“.

Рівень цін залежатиме від ряду факторів, що їх визначатимуть: Один з основних найважливіших факторів, що впливатиме на ціни — це прискорення товарообігу, дійсне розгортання колгоспної торгівлі. Зниження цін поруч з іншими заходами може і мусить бути досягнуте широченням розвитком торгівлі, мобілізацією внутрішніх ресурсів, що можуть бути використані на розвиток колгоспної торгівлі і торгівлі трудящих одноосібних селян.

¹⁾ Правда.

²⁾ З статті Я. А. Яковлева „Про організаційно-господарче зміцнення колгоспів й про розгортання рад. торгівлі“.

Соціалістичне зростання в царині промисловості й сільського господарства дає нам усі можливості поступовно скасувати розподіл нормованих продуктів — на основі розгортання радянської й зокрема когоспної торгівлі. В резолюціях XVII партконференції прямо сказано, що „для забезпечення більшовицьких темпів піднесення цілого народного господарства та поліпшення задоволення потреб широких мас міста й села в товарах широкого споживання першорядне значення має розгортання товарообігу“.

Завдання полягає в тім, щоб обліковками, райплани, сільради здійснили в конкретних місцевих умовах ряд заходів, які б допомогли організації розгортання торгівлі. Не останнім буде тут і справа з приділенням місця для торгу в робітничих районах.

Розгортаючи боротьбу за успішну мобілізацію додаткових ресурсів сільського господарства, за розвиток радянської торгівлі сільсько-господарськими продуктами, ми повинні водночас по-більшовицькому поставити роботу по збільшенню товарних фондів широкого споживання.

„Рішення про когоспну торгівлю нерозривно зв'язані з корінними питаннями змички робітничої класи з селянством. Завдання зміцнення змички робітничої класи з селянством, оскільки в сучасний момент біля 60% всієї селянської маси вступило до когоспу, в величезній мірі є завданням змички з когоспним селянством...“

... Цілком зрозуміло, що ця змичка з трудящим селянством лінійно виробничою, що перетворило вчорашнього середняка в когоспника — в підпорі робітничої класи й радянської влади, в жодній мірі не відмінила змички по лінії торгівлі споживчими товарами. Більш того, що-дальше зміцнення виробничої змички потребує одночасно зміцнення змички по лінії товарообігу між містом й селом, по лінії товарів широкого споживання.

... Розгортання виробництва товарів широкого, особливо, селянського споживання, є в сучасний момент одним з корінних питань зміцнення змички міста з селом, а справа зміцнення змички є справа зміцнення робітничо-селянської держави, заснованої на базі спілки робітничої класи й селянства“^{*)}.

Організація мідного зустрічного потоку в село промтоварів широкого споживання є важливою умовою, що забезпечує розгортання когоспної торгівлі.

Збільшення товарних фондів масового споживання — бойове завдання кожної області, кожного району. Найважливіше завдання — це виявити додаткові внутрішні ресурси, мобілізувати всі сили на організацію масового виробництва товарів широкого споживання з місцевих ресурсів. У багатьох випадках тут не потрібні спеціальні капіталовкладення, треба лише виявити ініціативу, організувати використання наявних можливостей, щоб викинути на ринок додаткову масу товарів і тим посилити товарообіг. Яких можна тут досягти результатів, за яскравий приклад цього стає робота комісії, організованої з ініціативи і під проводом т. Сталіна.

Комісія виявила можливість мобілізації додаткових ресурсів по СРСР на 2 мільярди карбованців.

Комісія ЦК КП(б)У виявила можливість додатково виробити цього року товарів широкого споживання на 200 млн. крб.

Виявити додаткові ресурси, рішуче боротися з заморожуванням товарів, перевірити склади і направити додаткові ресурси на прискорення товарообігу, на поліпшення постачання широким трудящим масам — таке невідкладне бойове завдання.

^{*)} З цієї ж статті.

Опубліковані постанови ЦК про розвиток кролівництва і рибного господарства указують шлях, яким можна найшвидше здобути додаткові ресурси харчування.

Створити сприятливі умови для розвитку широченної ініціативи в справі кролівництва, використати всі можливості у риборозведенні, приділити увагу сої, — одно з невідкладних завдань кожної області, кожного району.

Лише орієнтовно підрахована площа ставків, що можуть бути використані під риборозведення, становить по Україні 600 тис. га. Ця цифра коментаріїв не потребує. Обласні та районні органи, кооперація, колгоспи, негайно повинні використати всі свої можливості для розведення риби, для кролівництва і для поширення та раціонального використання сої.

Поширити приміські господарства, надати широченного розмаху розвитку кролівництва, широко поставити риборозведення, використовуючи на це кожний ставок, кожен річку, організувати самозаготівлю, перебудувати роботу місцевої промисловості і промкооперації — такі завдання лінією мобілізації додаткової продукції з місцевих ресурсів.

Треба негайно ліквідувати всякі адміністративні перешкоди, що заважають виконати постанови Раднаркому і ЦК. Місцеві організації повинні забезпечити здійснення в місцевих конкретних умовах заходів, спрямованих на швидку реалізацію останніх директив партії й уряду.

Потрібна систематична найактивніша боротьба з опортуністичним недооцінюванням значення останніх заходів, потрібна дальша боротьба з лівацькими заскоками.

Треба організувати масову роз'яснювальну роботу, організувавши відсіч куркульській агітації.

Треба на базарах утворити сприятливі умови для колгоспу і для колгоспника.

Повстали питання про заїзні двори, приміщення під ночівлю, про систему схову продуктів, справа про обслуговування колгоспників. Всі ці справи треба якнайскорше розв'язати. *Радянський базар не утворюється самопливом, його треба організовувати.* Отже завдання місцевих рад, кооперації — вжити реальних заходів, щоб організувати радянські базари в робітничих районах, організувати притягнення колгоспів, колгоспників і трудящих одноосібників саме на ці базари.

Усе вивезене на ринок мусить потрапляти просто до робітника без зайвих передатних ланок. Держ. та кооперат. заготувачі повинні спрямувати свою увагу на глибинні пункти, лаючи реальну допомогу колгоспам, яким не підсилу вивезти продукти з глибинних пунктів.

Повідомлення з місць уже говорять про виробниче піднесення, яким зустріли колгоспи, колгоспники і окремі трудящі одноосібники постанови ЦК та РНК. За дальший зріст цього підйому треба по-більшовицькому боротися.

Потрібно негайно ж, по-більшовицькому, взятися за розгортання торговельної мережі, за розгортання крамообігу, за організацію самозаготівель, за організацію радянських базарів, провадячи рішучу боротьбу з опортуністичними посилками на „об'єктивні“ умови, що нібито перешкоджають розвитку рад. торгівлі, на відсутність приміщень тощо.

В справі розгортання радянської, колгоспної торгівлі торговельні організації провадять ще далеко недостатню роботу. Тільки окремі ЗРК Донбасу розгорнули роботу по самозаготівлях, здійснюючи завдання кооперації в нових умовах.

Показники за перший квартал 1932 року, а частково і за другий квартал, що наводяться нижче, сигналізують про потребу рішучого пе-

ребудування роботи торговельних організацій, які повинні організувати радянську торгівлю по-новому, в нових умовах.

Роздрібна торговельна мережа на Україні розгортається ще незадовільно — плани приросту торговельної мережі в I кварталі по основних торговельних системах виконано лише на 44,5%, що відносно плану приросту на 1932 рік складає 12,5% (проти наміченого в 28%).

Часткові дані II кварталу також свідчать про недостатнє розгортання цієї мережі; так, споживча кооперація виконала квартальний план в квітні на 12% по місту і 32% по селу, управління Держторгівлі план II кварталу виконало в квітні на 24%.

Найбільш незадовільно плани розгортання роздрібної торговельної мережі виконуються Колгоспцентром (I кварт. — 7,1% виконання, II кв. — 15% передбачуваного виконання), об'єднанням НКПостачання (I квартал — 9,4 виконання, II кв. — 25% передбачуваного виконання) і споживчою кооперацією (I кв. — 42% виконання, — II кв. 66% передб. виконання).

Причини невиконання плану полягають в тому, що торгорові організації не проявили потрібної активності щодо використання наявної старої площі торгових приміщень, щодо пристосування крамниць, щодо мобілізації місцевих ресурсів будматеріалів для торговельних приміщень.

Недостатню увагу приділено також торговельними організаціями розгортанню мережі ларків; так, план в цій частині по ВУКС'у виконаний за I кварт. на 22% по місту і на 37% по селу, по управлінню Держторгівлі — на 24%, що особливо характеризує незадовільне виконання директив про вихід торговельних організацій на базар.

Виконання планів крамообігу, що характеризує роботу торговельних систем, проходить незадовільно. Це свідчить про те, що торговельні організації ще не перебудували своєї роботи відповідно до нових умов, що не проявили достатньої активності та гнучкості для забезпечення виконання постанов партії та уряду щодо розвитку товарообігу.

Про виконання планів товарообігу торговельними організаціями можна навести такі дані:

	% виконання плану крамо- обігу за I квартал —	Передбачене виконання плану крамообігу за II квартал у	
		%%	до плану
Вся торгівля	90,6	95,3	
В т. ч. споживкооперація	86,3	92,3	
об'єд. НКПостачання	133,5	123,1	
упр. Держторгівлі	94,2	102,4	
НКЛегпром.	103,9	100,0	
Вукопромспілка	65,1	50,0	
Вукоінторг	87,6	100,0	
НКЗСправ	44,6	65,0	
Укрколгоспцентр	9,0	20,0	

Отже, план товарообігу за I квартал не виконаний всіма основними торгсистемами, крім об'єднань НКПостачання і НКЛегпрому.

Темпи розвитку товарообігу в II квартал, беручи до уваги, що торговельна система набула зараз значних додаткових можливостей в зв'язку з розвитком колгоспної торгівлі, також є недостатні. Таке становище з виконанням товарообігу є наслідком того, що розгортання товарообігу проходить переважно за рахунок централізованих фондів і наслідком недовольно-пасивного ставлення торгорові організацій до справи самозаготівель.

Замість розгортання дійсної радянської торгівлі, торговельні організації, йдучи по лінії найменшого опору, обмежуються механічним розподілом краму.

Маємо факти невірного завою; в наслідок цього утворюється штучний дефіцит на товари, які є в достатній кількості, нерівномірне заван-

таження крамниць і заморожування товарообігу, яке особливо має місце в сільському секторі.

Так, лишки краму в днях до обігу досягали на 1/I 1932 р. по споживчій кооперації в місті—20,2, на селі 37,6 днів, на 1/IV 1932 р. відповідно 18,9 і 37,9 днів, на 1/V—15,5 й 35,2 днів; по Держторгівлі (Укрторг)—на 1/I 1932 р.—18,7 днів, на 1/IV 1932 р.—14,8 днів, на 1/V 1932 р.—14 днів; по селу—лишки краму особливо значні. Так, при пересічному розмірі лишків на 1/IV—37,9 дня, по Харківській області вони досягають 42,5 днів, по Одеській області—40,6 днів і по Дніпропетровській області—44,1 дня—проти пляну в 14,5—15 днів по місту й 23 дні по селу.

При пересічному запасі по торгам на 1/IV в 14,8 днів запаси по Одесторгу досягли 21,6 дня, по Зінов'ївському торгу—25 днів, по Нікопільському торгу—32 дні і т. д., при пляновому ліміті в розмірі 12 днів.

Систематична робота по мобілізації додаткових товарних ресурсів, шляхом децентралізованих заготівель та самозаготівель для поліпшення робітничого постачання провадиться вкрай недостатньо. Децентралізовані заготівлі та самозаготівлі проходять без систематичного керівництва центрів, без належного обліку наслідків цієї важливішої роботи.

Окремі дані свідчать про надзвичайно низку питому вагу децентралізованих заготівель та самозаготівель в загальному товарообігу. Так, за даними оперативного обліку Вукопспілки питома вага децентралізованих заготівель та самозаготівель у $\frac{0}{100}$ до роздрібного крамообігу складала:

		Всі ЗРК і РК	В т. ч. Донбас
1931 р.	жовтень	17,1	7,9
	листопад	24,8	7,0
	грудень	29,6	13,0
1932 р.	січень	30,7	23,2
	лютий	32,9	19,7
	березень	—	17,9

Треба відмітити, що в самозаготівлях, які провадяться торговельними організаціями, велике місце посідає промкрам, а питома вага заготівель сільгосп. продуктів надзвичайно низка. Це свідчить про те, що торговельні організації йдуть і тут лінією найменшого опору.

За орієнтовними підрахунками по Україні в цілому, децентралізовані заготівлі та самозаготівлі споживкооперації досягають покищо не більш 25% обігу, але в цій кількості більшу частину посідає промкрам, що закуповується організаціями у держторгівлі та у інших організацій споживкооперації, при продажу банком невикупленого краму, закупки у промисловості безпосередньо поверх генеральних угод, і лише в незначній частині закупки провадяться коштом вишукування додаткових місцевих ресурсів. Так по Риківському ЗРК з загальної суми самозаготівель в 1620 тис. крб. за перший квартал—заготівля с.-г. продуктів (молоко, овочі та фрукти) досягала лише 132 тис. крб., бакалії—317 тис. крб., а решта припадає на промкрам; по Дебальцевському ЗРК з загальної суми самозаготівель за I-й квартал та квітень—305 тис. крб., с.-г. продуктів зовсім немає. По ЗРК Держинобуду (Дніпропетровське) децентралізовані заготівлі й самозаготівлі в I кварталі складала 1.612 тис. крб., причому у колгоспів та радгоспів закуплено краму, що складає 2,7% заготівель, а 97,3%—закуплено у держторгівлі. За даними ВУКСу в

багатьох випадках торггоспозації закупають недоброякісний крам й такий крам, що не відповідає попиту. Є випадки, коли, ЗРК придбають крам один у одного (Дніпропетровське). Має також місце проявлення негуманського духу серед окремих ЗРК (наприклад ЗРК „Кабель“ у Києві), коли апарат для збільшення прибутку робив великі націнки та кушував крам у приватників.

По системі Управління торгів було накреслено на I-й квартал доведення питомої ваги самозаготівель у загальному обізі — до 60—65%. Але за даними Управління торгів виявляється такий стан по окремих торгах:

Хаторг	25%
Одесторг	51%
Херсонторг	27%
Миколаївторг	27%
Київторг	31%
Донбасторг	35%

Також, як і по системі споживчої кооперації, в самозаготівлях торгів переважну частину посідає промкрам, причому в загальному обізі питома вага децентралізованих заготівель с.-г. продуктів складає біля 0,5%.

В той же час окремі робкоопи, які по-більшовицькому поставилися до справи децентралізованих заготівель, мають значні досягнення і вже дають великий ефект в справі поліпшення робітничого постачання шляхом використання місцевих товарних ресурсів.

Щодо організації радянських базарів і розвитку колгоспної торгівлі тут теж має місце недооцінка деякими організаціями директив партії та уряду, а часто — густо і перекручування цих директив.

Відсутнє справжнє систематичне керівництво з боку торговельних центрів щодо розгортання радянських базарів, колгоспної торгівлі та браку належного живого інструктажу.

Торговельні центри до цього часу ще не організували потрібної конкретної роботи щодо розгорнення своєї торгівлі на радянських базарах. Ще не організовані зустрічні міроприємства по сприянню торгівлі колгоспів, колгоспників та трудящих одноосібників.

Низка відомостей з місць свідчить про те, що конкретну допомогу колгоспам, колгоспникам і працівникам-одноосібникам ще як слід не організовано. Базари організуються ще в недостатній мірі, ті базари, які вже функціонують, ще не приведені в належний стан, в багатьох випадках не відведено місць для торгівлі, не має заїзних дворів, чайних для колгоспників, що приїхали на базар, немає терез для розвішування краму, немає складських, хоч би примитивного типу, приміщень для скову краму; санітарний стан базарів незадовільний, відсутня консультація і масова культурна робота і т. і. Мають місце і прямі перекручування постанов про колгоспну торгівлю, як наприклад: встановлення твердих цін на продукти колгоспників (Валки), заборона колгоспу з боку окремих агентів НКФІну продавати м'ясо, поки не буде здано шкури (Харків), розпорядження Васильківського Райснабу, артілі „Червона Долина“ частину привезеного м'яса передати до продажу спожив. товариству, в наслідок чого артіль продавала м'ясо по 1 крб. 50 коп. за кіло, а споживтовариства по 4 крб. 50 коп. за кіло і т. і.

У Маріуполі „адміністратори від кооперації“ встановили... „пересічно-кооперативну“ ціну, якої повинні були суворо додержуватися рибальські артілі при реалізації свого лову.

В Коростишівському районі — коростишівська сільрада та профспілки видавали робітникам та службовцям ордера на право купівлі продуктів на колгоспному базарі.

Районні організації Лісичанську, Макіївки, Краматорського, Сорокина, Дмитровки, Житомира та інш. організували радянські базари без

участі колгоспів та радгоспів: на базарах продавали неходовий крам (шапки, коньки, лижви тощо) та в незначній мірі овочі колгоспів.

Участь споживчої кооперації та інших торговельних систем в організації базарів далеко недостатня. Так, за пляном НКПостачання, споживкооперації повинна в 1932 р. організувати 389 базарів з 5000 торговельними одиницями. Часткові дані на 9/VI показують, що організовано лише 146 базарів з 890 торговельними одиницями.

Незадовільно виконуються пляни розгортання торговельної мережі на базарах і по лінії Плодоколгоспцентру: при пляні на I—II квартали в 1600 колгоспних ларків, організовано на 1/VI всього 95 ларків, або 6⁰/₁₀; замість 200 палаток Колгоспцентрів на II квартал, на 1/VI організовано лише 5 або 2,5⁰/₁₀. Не зважаючи на недоліки в організації базарів, а в окремих випадках і перекручування директив, колгоспна торгівля там, де до справи поставилися по-більшовицькому, дає цілком позитивні наслідки, що в корінь знищують опортуністичні твердження про те, що „у колгоспів немає чим торгувати“.

Так 15/V було відчинено за допомогою бригади, що її організувало РСІ, базар в Риківі; в день відкриття базару з 14 колгоспів—на базарі виступало 11, які вивезли м'яса 16 центр., кур—200 шт., яєць—2000 тис. шт., молока—3 тис. літрів, меду—225 кіло, картоплі—буряку—2 тонн і т. інш.; всього колгоспами і колгоспниками було продано в день відкриття продуктів на 16,5 тис. крб. В Константинівці в день відкриття базарів виступило 9 колгоспів, що вивезли зверх 3 тис. літрів молока, 2 тис. літрів вершків, 6 центр. коров'ячого масла і т. інш.

Там, де торговельні організації виявили ініціативу, ми маємо значні досягнення в справі застосування нових метод обслуговування споживача в справі ліквідації дрібно-буржуазної зрівняловки в постачанні, переважного обслуговування провідних груп трудящих, ударників і т. інш.

Низка торговельних закладів перейшла на систему попередніх замовлень і добре їх провадить—наприклад, відсоток прикріплених, що обслуговуються за системою попередніх замовлень, досягає по деяких ЗРК значного розвитку, а саме (в I кварт.):

ЗРК	Металюрг (Сталіно)	— 79 ⁰ / ₁₀
"	ОР (Луганське)	— 29 ⁰ / ₁₀
"	шахта Буденівка	— 40 ⁰ / ₁₀
"	Дніпробуду	— 34 ⁰ / ₁₀
"	заводу „Марти“	— 40 ⁰ / ₁₀
"	„Серп і Молот“	— 30 ⁰ / ₁₀
"	ХЕМЗ	— 25 ⁰ / ₁₀

По лінії організації будинкових крамниць жодних досягнень споживча кооперація не має: при пляні на 1932 р. в 5000 одиниць, з початку року на 1/III організовано лише 133 одиниці.

Не зважаючи на цілком конкретні та категоричні директиви партії та уряду в справі розгортання радянської, колгоспної торгівлі, ми маємо незадовільні наслідки на всіх майже ділянках по лінії торговельних організацій, що в основному пояснюється недостатньою гнучкістю останніх та невмінням перебудувати свою роботу по-новому, відповідно до нових завдань, що поставлені партією та урядом перед радянською торгівлею.

Щоб забезпечити виконання директив партії та уряду в галузі розгортання радянської колгоспної торгівлі, щоб уникнути тих хиб і недоліків, які є ще зараз, треба запровадити низку заходів, зокрема організаційного характеру.

Торговельні організації повинні негайно повести інтенсивну роботу щодо розгортання торговельної мережі та товарообігу. НКТяжпром, НКЛегпром і Вукопромспілка та інші повинні виявити розміри можливої до вилучення до широкого ринку додаткової продукції ширпотребу

та забезпечити складання угод з торговельними організаціями на реалізацію зазначених фондів. Всі облоргкомітети та райвиконкоми Донбасу повинні звернути максимальну увагу на питання децентралізованих заготівель та самозаготівель й утворити всі умови для максимального розгорнення радянської, зокрема колгоспної торгівлі. Треба покласти на керівників відповідних торговельних систем відповідальність за виконання плянів по децентралізованих заготівлях, так в центрі, як і на місцях.

В зв'язку з тим, що на місцях все ще не ліквідовані випадки адміністративного регулювання торгівлею колгоспів, колгоспників та трудящих одноосібників, а також викривлення, які є в цій частині, треба аби облоргкомітети, райвиконкоми Донбасу та АМСРР повели рішучу боротьбу зі всіма проявами викривлень директив партії та уряду в справі колгоспної торгівлі, які гальмують найбільш повну реалізацію цього виключно важливого політично-господарського завдання. Треба, аби міськради та РВК, з метою кращого обслуговування колгоспників й трудящих одноосібників, що приїжджають на радянські базари, а також координування всіх заходів щодо поліпшення господарського та санітарного стану базарів, утворили комісії сприяння радянській, зокрема колгоспній торгівлі за участю зацікавлених торговельних систем.

Щоб здійснити постанови уряду щодо всебічної боротьби з спекулянтами та перекупниками, треба опрацювати та запровадити низку заходів, зокрема НКФіну—фінансового порядку, щодо цілокового викорінення спекулянтів та перекупників. Треба також, щоб Держбанк при складанні пляну кредитування народного господарства, передбачив кредитування торговельних систем по всіх операціях децентралізованих заготівель та самозакупівель, кредитування колгоспної торгівлі, яке б сприяло розвитку цієї торгівлі. Уповнакомшляхів на Україні повинен розробити низку конкретних заходів щодо найкращого обслуговування колгоспів, колгоспників та трудящих одноосібників при просуванні їх продукції по залізницях, забезпечивши зокрема подачу вагонів для перевозок без будьяких затримок. ЦУНГО повинно розробити систему обліку руху колгоспної торгівлі, а також динаміки цін.

Потрібно, щоб кооперативні, держторгівельні організації та підприємства громадського харчування зосереджували переведення децентралізованих заготівель в основному на глибинних пунктах з тим, щоб на радянських базарах існував переважно безпосередній зв'язок продукцента з споживачем. Треба, аби торговельні організації негайно розгорнули торгмережу з форсуванням в першу чергу торгбудівництва в робітничих центрах та околицях, а також на радянських базарах, звернувши особливу увагу на пристосування наявної торговельної площі та на використання для будівництва місцевих будмагерьів. Торговельні організації повинні розробити плян завою промкрану сільського асортименту для реалізації його серед колгоспників та трудящих одноосібників на радянських базарах й т. інш.

Нарешті треба во всю широчінь розгорнути масово-роз'яснювальну та культурну роботу, треба перебудувати роботу торговельного апарату на основі здійснення б вказівок тов. Сталіна в нових умовах розгорнутої радянської торгівлі.

Здійснення вищезазначених міроприємств, мобілізація мас на боротьбу за виконання постанов партії та уряду, нещадна боротьба з правим та "лівим" опортунізмом, що гальмує здійснення цих постанов—забезпечить швидкий розвиток товарообігу, максимальну мобілізацію додаткових товарних ресурсів, дальше орг.-госп. зміцнення колгоспів, розгортання колгоспної торгівлі та значне поліпшення робітничого постачання.

В. Кривенко

Механізація — основна й вирішальна ланка в боротьбі за збільшення вуглевидобутку в Донбасі

Основна причина незадовільного перебігу виконання програми вугілля — це недооцінка як центральними урядовими та установами, так і місцевими господарськими, партійними й професійними організаціями значення форсованої механізації Донбасу*.

(З відозви ЦК ВКП(б), Раднаркому і ВРНГ СРСР від 7/VII 1931 р.).

„Вугілля — це хліб для промисловості“ (Ленін).

I. Донбас — основна паливна база СРСР

Увага всієї країни, всієї пролетарської суспільности сьогодні як ніколи прикована до вугільного Донбасу. Це й зрозуміло. Бо ж „індустріялізація нашої країни якнайтісніше зв'язана з зростанням вугільної промисловості взагалі і Донбасу особливо... Успішність роботи Донбасу є запорука розв'язання основних справ індустріялізації, і, навпаки, вади й хиби Донбасу призводять до прориву справи індустріялізації“. (Постанова ЦК ВКП(б), січень 1929 р.). Безперечно, зростання видобутку і дальший розвиток Донбасу — це вирішальний фактор у розвитку всіх галузей народного господарства і перш за все важкої індустрії. Звідси ясно, яка велика, важна і відповідально роля вугільного Донбасу в загальному паливному балансі соціалістичної країни. Донбас залишається покищо основною найбільшою й вирішальною паливною базою СРСР, не зважаючи на величезний розвиток нових вугільних басейнів Союзу (Кузбас, Караганда, Підмосковний басейн і інші) за останні роки.

Яку має Донбас вагу у загальному паливному балансі — це видно з таких показників:

Загальний видобуток (в тис. тонн.)

	1930 р.	1931 р.	План на 1932 р.
Вся вугільна промисловість СРСР	49181	57000	90000
Донбас	37440	40545	56000
Питома вага Донбасу в загальному видобутку	76,0%	71,1%	60,5%

Хоч питома вага Донбасу в загальному видобутку вугілля СРСР і знижується, бо ж зростає видобуток інших вугільних басейнів, але все ж таки „всесоюзна кочегарка“ покищо вирішує долю всього палив-

ного балансу країни. Кожна недобута ним тонна вугілля боляче б'є по всьому народньому господарству.

„Вугілля — це хліб для промисловости“. Паливо має вирішальне значення для всієї соціалістичної індустріалізації СРСР, воно значною мірою визначає темпи розвитку всього соціалістичного господарства. Це не раз підкреслювалося у постановах партії й уряду. „Центральне завдання всього народнього господарства на 1932 р. полягає в тім, щоб виконати виробничу й будівельну програму по чорній металургії, вугіллю й машинобудівництву“ (З резолюції XVII партконференції на доповідь тов. Орджонікідзе). Одною з трьох корінних і вирішальних умов промислового плану завершального року першої п'ятирічки є виконання плану видобутку вугілля в 90 млн. тонн, зокрема по Донбасу — 56 млн. тонн. Це підкреслено в історичних постановах XVII партійної конференції.

У серпневій постанові ЦК „про збільшення вугільних та коксових ресурсів“ значення вугільної проблеми в цілому характеризується так: „як декілька років тому зернова проблема, так і тепер проблема вугілля стає найважливішою політичною і господарською справою, без розв'язання якої неможливі швидкі темпи соціалістичного будівництва“.

Під проводом Ленінської партії та її ЦК, на основі неиримиренної боротьби на два фронти, з правим і лівим опортунізмом, ми переможно завершуємо першу п'ятирічку за чотири роки. Ми успішно розв'язали справу збудування фундаменту соціалістичної економіки. Вшерегу діючих підприємств вступили нові заводи — домни Магнетобуду та Кузнецьбуду, Нижегородський автомобільний завод, „Шарикоподшипник“, ХТЗ, Березняківський хемічний комбінат, Турбінобуд тощо, потужні домни, мартени, коксові установи, ряд нових цехів машинобудівельних заводів, що далеко випереджають рівень європейської і навіть американської техніки. Цілком зрозуміло, що соціалістичне господарство, бурхливо зростаючи, ставить перед вугільною промисловістю взагалі і Донбасом особливо все більші й більші вимоги. Потрібні додаткові паливні ресурси, без яких не можуть нормально працювати нові велетні промисловости.

Кам'яновугільна промисловість Союзу має безперечно великі і кількісні і якісні успіхи й досягнення. Надто рельєфно вони видні на тлі загального катастрофічного занепаду всього господарства, в тім числі й кам'яновугільної промисловости, в капіталістичних країнах Європи й Америки. Приміром, якщо порівняти підсумки видобутку 1930 року з довоєнним рівнем 1913 року, то загальний видобуток вугілля в капіталістичних країнах зменшився на 6,5%, зокрема в ПАСШ на 11%, в Англії на 15% і т. д. Тим часом у нас видобуток вугілля зріс за цей період на 62%. Ми вже випередили Японію, Польщу і навіть відпхнули Францію, ставши на четвертому місці в світі. В той час, як капіталісти гірнопромисловості закривають шахту за шахтою, викидаючи на вулицю тисячі голодних гірників, в СРСР щороку стають в роботу все нові шахти — велетні, швидко, на ходу реконструюються старі шахти, в корені міняється технічний стан всієї кам'яновугільної промисловости, швидко зростає механізація добування. Наші перемоги очевидні, їх мусять визнати навіть вороги наші.

Однак, не зважаючи на величезний зріст вуглевидобутку в СРСР, останні роки соціалістичне господарство переживає певні труднощі з паливом. Темпи розвитку вугледобування ще відстають від зростання всього народнього господарства, зокрема від зростання всієї промисловости. Це стверджують такі показники: на початок 1932 р. загальний зріст промислової продукції перебільшував довоєнний рівень 1913 р. в 2,8 рази, а по окремих галузях навіть і більше, тим часом, як у вугільній промисловості це перевищення менше від 2 разів. Такий темп

зростання видобутку вугілля явно недостатній. Маємо певну диспропорцію, ножиці, що негативно відбивається на швидкому розвитку всього народного господарства, в ряді випадків стаючи на перешкоді зростанню продукції окремих галузей промисловості (коксохемія, металургія).

Паливну базу соціалістичної індустріалізації, безперечно, треба якнайскорше посилити, максимально прискорити добування вугілля. На поміч старим басейнам мають прийти Кузбас, Кізел, Челябінськ, Караганда, лупаки, нафта і місцеві види палива. Однак, поліпшення паливного балансу країни передусім залежить від якнайшвидшого піднесення вугледобування в Донбасі.

II. Механізація вирішує піднесення видобутку на шахтах

За останні роки видобуток вугілля й антрацитів в Донбасі зріс чимало. Всесоюзна кочегарка вже давно залишила заду передвоєнний рівень виробництва.

Загальний видобуток ¹⁾

Роки	Видобуток у тис. тонн	Зріст у % до поперед. року.	Зріст у % до 1913 року
19/13	25288	—	100
21/22	7187	—	28,0
22/23	8101	13,0	32,0
23/24	12153	45,0	48,1
24/25	12451	2,4	49,2
25/26	19603	57,4	77,5
26/27	24523	25,1	96,9
27/28	27320	11,4	108,1
28/29	30731	12,5	121,5
30	37440	21,8	148,0
31	40545	8,3	160,3
32	56000	38,1	221,4
(дані)			

Не зважаючи на такий величезний розмах вугледобування, Донбас уже ось декілька років підряд не виконує своєї виробничої програми. Приміром, 1930 року виконання плану дорівнювало 80,7% і 1931 року — 72,3%. Досягнувши чималих успіхів у збільшенні добового видобутку протягом четвертого кварталу 1931 року і в січні 1932 року, починаючи з другої половини лютого Донбас став помалу зменшувати темпи роботи ставлячи під серйозну загрозу баланс паливостачання країни.

Динаміку видобутку української частини Донбасу за останні місяці характеризують такі показники:

Загальний видобуток (у тис. тонн)

Місяці	Фактичний видобуток	% виконання завдання
Січень	3776	94,7
Лютий	3530	90,4
Березень	3613	83,6
Квітень	3419	85,7
Травень	3182	83,3

¹⁾ Основні числа взято з книги В. П. Ренке: „Каменноугольная промышленность ССРС“ (ВРНГ УСРР. Технічне видавництво 1932 р.) і звітів „Вугілля“.

Крива видобутку надзвичайно тривожна. Після січневого піднесення вона падає вниз, наближаючись в травні уже до показника минулого року. Добувши в першому кварталі 1932 року на 34,6% вугілля більше проти першого кварталу 1931 року, шахта не зуміла вдержатися на цьому рівні. Перша половина червня не дала сподіваного переламу. Добове завдання виконується не більше, як на 82—83%.

Що ж діється в Донбасі, які основні, найважливіші причини спадання темпів видобутку.

У своїй квітневій постанові ЦК КП(б)У і Наркомважпром у своїй травневій постанові досить точно, виразно і ясно визначили причини поганої роботи вугільного Донбасу. Коротко. Ці причини в основному такі: незадовільне маневрування наявною робочою силою, неправильне й нераціональне її використання, серйозні помилки в проведенні тарифної реформи послаблення уваги до механізації видобутку, зокрема до її гармонійного розвитку, серйозні дефекти і зниження якості господарсько-технічного керівництва на шахтах і нарешті, незадовільна робота колишнього об'єднання „Вугілля“, рудоуправ і професійних партійних та комсомольських організацій в справі боротьби за виконання плану видобутку. Не ставлячи собі на меті висвітлити весь комплекс найрізноманітніших причин, що погіршують роботу шахт, ми постараємось проаналізувати стан механізації та введення нових метод роботи, послаблення уваги до яких і недооцінка їх на даному етапі, безперечно, становлять собою одну з головних причин незадовільної роботи Донбасу.

„Для забезпечення переламу в зростанні видобутку треба перш за все зламати опір механізації Донбасу з боку елементів, що покладаються на добування вугілля по-старовинному і не розуміють, що за швидкого зростання потреби у вугіллі і за нестачі робочої сили ставка на добування вугілля переважно ручним способом є реакційна, яка гальмує забезпечення народного господарства в цілому“¹⁾. Цього, на жаль не зрозуміли й досі багато господарників Донбасу. В ряді своїх директив партія не раз підкреслювала вирішальне значення механізації добування, як одного з основних і найважливіших способів збільшити видобуток. Це категоричне настановлення партії знайшло собі вичерпливу характеристику в історичній промові т. Сталіна „Про нову обстанову і нові завдання господарників“.

Форсування механізації, звичайно, аж ніяк не означає того, що ручне добування має бути покинуте, що увага до нього мусить бути послаблена. „Розгортання механізації Донбасу не виключає, а навпаки, вимагає на даному етапі повсякчасної уваги і до ручного добування“²⁾. Треба лише завжди правильно сполучати розвиток механізації і ручного добування, поставити на належну височінь організацію праці. Однак, „в центрі всієї уваги повинна бути механізація і здійснення нових метод праці пам'ятаючи, що „механізація процесів праці є та нова для нас і вирішальна сила, без якої не можна вдержати ні наших темпів, ні нових масштабів виробництва“ (Сталін). Звідси мусить бути ясно, що проблема механізації є головне й вирішальне завдання і що тільки правильне її розв'язання забезпечує якнайскорше, систематичне збільшення видобутку, підвищення продуктивності праці, полегшення й поліпшення умов праці робітника і зниження собівартості.

¹⁾ З відови ЦК ВКП(б), РНК СРСР і ВРНГ СРСР, липень 1931 р.

²⁾ З той ж відови.

III. Успіхи й дефекти в механізації Донбасу

Які ж успіхи механізації на шахтах Донбасу?

Безперечно, успіхи й досягнення шахт тут величезні. Директива партії про найкорше „перетворення старого Донбасу на Донбас з більшовицькою непереможною механізованою базою“ поклала початок новому періодові в розвитку Донбасу, поставила боротьбу за механізацію на принципіальну політичну височінь.

До окремого кварталу 1930 року механізація вугледобування в Донбасі розгорталася порівняно слабкими темпами. З 1921 і по 1929/30 р. цебто за дев'ять років механізація добування зросла від 3,3% до 39,3%. І тільки починаючи з окремого кварталу темпи розвитку механізації стали вельми наростати. В результаті цього тільки за 1931 рік перейдено шлях який темпами дорівнює шляхові, що його перейдено за попередні вісім років. Уже під кінець минулого року питома вага механізації у загальному видобутку досягла 67%, а в 1932 р. вона має дійти до 75-80%, цебто ми досягнемо загального рівня механізації в передових капіталістичних країнах.

Характерна риса всієї справи механізації це її концентрація. Приміром, шахти з видобутком понад 500 тис. тонн на рік механізовані на 94%, з видобутком від 150 до 300 тис. тонн — на 77%, з видобутком від 50 до 150 тис. тонн — на 61% і, нарешті, дрісні шахти механізовані лише на 39%.

Найбільше механізовані антрацитові шахти — на 91%. Це пояснюється перш за все тим, що ці шахти мають тверде вугілля і ручна робота на них вимагала б величезної кількості робітників — це одне, а друге — що антрацитові райони далеко краще забезпечені електроенергією, ніж вугільні.

Однак, в розвитку механізації є вельми важлива програма. Це — помітне відставання механізації добування спіклого вугілля, що має вирішальне значення для розвитку металургії. Процеси добування на шахтах, де добувається спікливе вугілля, механізовані тільки на 61%.

Такий рівень механізації слід визнати за дуже недостатній. Цю хибу вугільні трести повинні якнайкорше виправити, бо растуша металургія, а поряд неї й коксова промисловість ставлять тепер куди більші вимоги на коксівне вугілля. Уже сьогодні металургійна й коксова промисловість не дістають всієї потрібної їм кількості палива.

Рішучий курс на механізацію позначився й на зростанні матеріально-технічного та енергетичного озброєння Донбасу. Сьогодні Донбас уже не той, що був тому років два-три. Технічна база розгортання механізації вельми зміцнена. Вступаючи в 1931 р., Донбас мав лише 769 важких, 160 легких зарубних машин і 2627 відбійних молотків. Завдяки вжитим заходам уже на кінець квітня 1932 р. Донбас має 1005 важких, 126 легких зарубних машин і 4853 відбійних молотків. Якщо не брати деякого зменшення числа легких машин, що не мають важливого значення для розгортання механізації, то маємо значне насичення шахт механізмами.

За останні роки партія й уряд багато зробили для розширення та зміцнення енергетичної бази механізації. В шеругу вступила потужна районна станція Зуївська, закінчено станцію Донсоди, повною ходю почала працювати Штерівська станція. Сьогодні Донбас уже не має права посылатися на нестачу енергії, хоч, правда, окремі райони його ще відчують деяке напруження з електроенергією. Тут сьогодні вирішальна ланка — лівії електропересилання і будівництво підстанцій.

Однак, механізація процесів добування в Донбасі розгортається ще нерівномірно. Найбільше механізовано два процеси — зарубування і потім приставку. Щодо рівня зарубування (66-67%), то шахти Донбасу уже стали на третьому місці в світі, цебто після Німеччини й Бельгії. Механізація зарубування в Українській частині Донбасу минулого року охопила 89% всіх шахт, не механізовано тільки дрібні шахти.

Основна біда в розвитку механізації процесів вугледобування та, що вона розгортається не комплексно, а це, безперечно відбивається на загальній ефективності її. Досить навести декілька показників, щоб переконатися, наскільки в цій галузі негаразд, наскільки актуальне те завдання, що поставила партія, а саме, про комплексну механізацію про генеральний план механізації Донбасу.

Ступінь механізації окремих виробничих процесів на кінець 1921 року, за даними колишнього об'єднання „Вугілля“, характеризується такими даними:

механізація зарубування	67%
„ „ приставки	47,2%
відкочування електротягами	3%
механізація вантаження в вагони	35%

Такі архітродоємні процеси, як відбивання, навалювання та конвеєр закладання виробленого простору — ще або не охоплені механізацією або ж механізація торкнулася їх у зовсім мізерній мірі. Це відставання механізації окремих процесів на більшості шахт маємо ще й сьогодні.

1931 рік був рік радикальної реконструкції та якісної перебудови Донбасу. Відповідаючи на гасло партії про перетворення старого Донбасу на новий соціалістичний Донбас з більшовицькою непереможною механізованою базою, передова частина робітників та інженерно-технічного персоналу подала багато вельми цінних і з технічного погляду дуже важливих пропозицій та винаходів, що вносять справжню революцію в гірничу техніку, в корені ламають старі, пережиті способи організації всієї кам'яновугільної справи. Ці пропозиції поклали початок технічно-досконалішій організації вугледобування за принципом безперервного потоку, що його давно вже знає машинобудівельна промисловість. Хоч перші спроби завести безперервний потік в зародку бували і закордоном, але в широкому виробничому масштабі цей спосіб вперше здійснено тільки у нас, в СРСР. Мова йде про революційні технічні пропозиції т. т. Карташова, Касаурова, Єпіфанцева, Філімонова, Ніселевіча, Ігнатова, Вишневського, Паськова, Абакумова і інших, які по-новому поставили методи експлуатації вугільних родовищ, проходження очисних та підготовчих виробок, проходження шахт. Ці нові методи відкривають широченні перспективи для форсованого розвитку вугільної промисловості. Перехід на безперервну роботу з усією гостротою поставив питання про перегляд генеральних шляхів механізації Донбасу, про комплексну механізацію, про концентрацію гірничих робіт, про здовження лав, про управління покрівлею, про досконалішу соціалістичну організацію праці, про більшовицьку трудову дисципліну.

Нові методи роботи попервах натрапляли були на явний і на прихований опір відсталих робітників і консервативної частини інженерно-технічного персоналу. Цей опір остаточно не зламаю ще й зараз. Щоб виправдати повільне запровадження нових метод роботи, наводять такі мотиви, як „своєрідні геологічні умови, погана покрівля і т. д.“. Виявляється ще опортуністичне побоювання труднощів механізації, рівняння на „вузькі“ місця. З усім тим, безперервний потік все ширше й ширше застосовується в Донбасі, показуючи величезні переваги як з кількісного так і з якісного погляду над старими методами роботи. Приміром, 245 лав, переведених в березні 1931 р. на нові методи роботи, дали зріст

продукційності важкої зарубної машини до 3.691 тонн проти 1.917 тонн інших механізованих лав, не переведених на безперервну роботу. В першому кварталі 1932 р. працює вже 302 лави, що дають 42,2% загального механізованого видобутку. Продукційність важкої зарубної машини досягла 3.366 тонн проти 2.133 тонн по інших механізованих лавах. Число циклів на Карташівських лавах становить 22,1 проти 16,5 на решті механізованих і не переведених на безперервну роботу лав. Продукційність робітника на механізованому забої в Карташівських лавах становить 2,12—2,21 тонн проти 1,97—1,99 тонн по інших лавах. Переваги нових метод роботи явні.

Проте, не слід заплішувати очей на те, що через цілий ряд дефектів організаційно-технічного порядку далеко не всі лави, переведені на нові методи, працюють добре. З 320 лав тільки 43 пересічно за перший квартал цього року працюють дійсно по-більшовицькому, виконавши своє програмне завдання. В ряді лав, що перейшли на роботу за методом Карташева, ще гаразд не навчилися цієї методи, не зуміли створити досить сприятливих умов для форсованої роботи цих лав. Різні дрібні технічні неполадки в організації окремих виробничих процесів часом зривають досягнення окремих ділянок роботи. Поруч з опортуністичним побоюванням труднощів, в практиці механізації трапляються також і факти голого адміністрування, спроби завести нові методи без уваги на особливості окремих шахт, без організації конкретної допомоги цим шахтам. Непримиренна боротьба на два фронти є невідмінна умова успішного розв'язання справи механізації вугільної промисловості.

В той час як, продукційність зарубної машини зросла на 87,3%, продукційність робітника на забої зросла лише на 7,6—11%. Отже маємо величезний розрив. Продукційність праці робітника фактично стоїть на рівні 1930 року. На цьому основному показнику ми вельми відстали від передових капіталістичних країн—Америки й Німеччини (в Рурі продукційність праці одного робітника на механізованому забої становить 4—5 тонн, а в багатьох випадках 6—7 тонн).

Це відставання тим більш недозволене, що з місячною продукційністю зарубної машини ми йдемо на першому місці: Донбас має тут 2.300 тонн, Німеччина 2.200, ПАСШ 2.000, Англія 1.800. Окремі Карташівські лави дають світові рекорди продукційності важких зарубних машин. Приміром на шахті № 9 „Паркомунa“ одною зарубною машиною лава видала 12.000 тонн на місяць, 3-я східня лава шахти „Комсомолец України“ 9.700 тонн, 3-я східня лава Лідівської шахти 10.800 тонн і т. д. Про таку високу продукційність капіталісти навіть не мріють.

Однак ці успіхи далекі ще від дійсно-можливих в умовах соціалістичного Донбасу успіхів, вони відстають від плянових накреслень, вони ні в якій мірі не можуть нас задовольнити.

Безперервний потік, де всі роботи провадиться за точним графіком де функції кожної бригади, кожного окремого робітника точно визначені, де робота всякої ділянки добування нерозривно й органічно зв'язана з іншими ділянками,— вимагає насамперед залізної більшовицької дисципліни, нормальних виходів, постійних і висококваліфікованих кадрів, нового типу гірника, соціалістичної організації праці. Однак, справа тут стоїть явно негаразд.

IV. Викорчувати опортуністичне недооцінювання механізації

В справі механізації треба не тільки боротися за ввід в роботу нових механізмів, але й за краще їх використання. В Довбасі з використанням наявного парку механізмів зовсім не гаразд.

/% використаних механізмів.

Назва механізмів	Січень		Лютий		Березень	
	1931	1932	1931	1932	1931	1932
Важкі зарубні машини	85,4	81,3	81,9	79,4	77,3	81,6
Легкі "	70,9	67,8	65,8	73,7	55,5	60,2
Відбійні молотки	60,5	63,5	67,1	64,0	65,6	66,0

З 1.005 важких зарубних машин, що були на шахтах під кінець першого кварталу, фактично робило тільки 805, з 26 легких машин — 74, з 4858 відбійних молотків — тільки 3.061. По окремих рудоуправах ці періодичні показники ще нижчі. Надто погано з використанням механізмів у Горлівській, Дзержинській, Лисичанській, Першомайській, Золототонківській, Краснотворчеській, Хрустальській і Шварцівській рудоуправах — ламання машин через недбайливий догляд їх, нестача запасних частин, слаба мережа ремонтних підземних майстерень, погана організація виробництва та праці, не ліквідована досі знеосібка у використанні механізмів, а наслідок цього — великі простой, скорий вихід механізмів з роботи і невиконання пляну механізованого видобутку. Маємо певне недооцінювання ролі та значення механізації в збільшенні видобутку. Такий високий відсоток неробочих механізмів безперечно говорить за те, що Донбас не опанував ще цілком механізації, що дитячі хвороби мають затяжний характер.

Не зважаючи на безперечні досягнення Донбасу в справі механізації плян механізованого видобутку сповна не виконується, а саме :

Механізований видобуток (в тис. тона)

	Січень	Лютий	Березень	I-й квартал	Квітень	Травень
Фактично за 1931 р.	1740	1498	1778	5016	—	—
Фактично за 1932 р.	2447	2324	2436	7207	2302	2220
% виконання програми						
1932 р.	85,8	81,5	75,9	80,9	73,0	76,4
% зросту до 1931 р.	40,6	55,1	37,2	43,7	—	—

Величезний зріст механізованого видобутку очевидний, але він недостатній, як порівняти з пляновими накреслюваннями. Якщо простежити абсолютні розміри механізованого видобутку протягом останніх місяців, то стане видна тенденція до поступового зниження темпів. До того ж треба відзначити, що не виконання загальної програми видобутку вугілля в Донбасі пояснюється, головню відставанням механізованого видобутку від програмних завдань.

Партія не раз давала категоричний загал форсувати механізоване добування. Проте цих директив в життя не провадять. Характерне для останніх місяців роботи Донбасу — це зростання ручного видобутку. Ми хоч і прикидали чути опортуністичні скарги на нестачу вугільних робітників і взагалі робітників на шахтах (на ділі, як заразде документально доведено, забезпеченість робочою силою в Донбасі в першому кварталі 1932 р. становила 101,3% до пляну, в тім числі для вугільних професій 100,9%, не рахуючи резервів, отже скарги були зовсім безпідставні) — з усім тим, плян ручного видобутку протягом ряду місяців систематично переконують. Щоб це ствердити, наведемо такі показники :

Пересічнодобовий ручний видобуток
(% виконання програми)

	Січень	Лютий	Березень	I-квартал	Квітень
фактично в 1932 р.	117,4	114,2	115,5	112,4	133,0
Зріст у % до 1931 р.	8,0	25,5	21,8	17,7	29,0

Цей розрив між ручним і механізованим видобутком по окремих рудоуправах ще більший. Особливо це треба сказати за Риківську, Калинівську й Золотототківську рудоуправи, хоча на крутоспадних верствах число відбійних молотків і зросло на 77,5%. Досить тільки зіставити дві колонки чисел — виконання програми механізованого і ручного видобутку, щоб ще раз наочно переконалися в опортуністичному недооцінюванні механізації. ЦК не раз попереджував вугільників проти цієї хвороби, підкреслюючи, що „ставка на добування вугілля переважно ручним способом є реакційна“. Не послаблюючи уваги до ручного добування, треба разом з тим усі сили і засоби кинути на підсилення ділянок механізованого добування. В результаті питома вага механізованого видобутку в загальному видобутку Донбасу хоч і зросла проти першого кварталу 1931 року примірно на 4,5—5%, однак, вона нижча від планових завдань на 6—7%.

% участі механізованого видобутку у загальному

	Січень	Лютий	Березень	Пересічно за квартал
Фактично за I-й квартал				
1931 року	58,6	61,1	65,3	61,5
Плян на 1932 рік	71,4	72,8	74,4	72,9
Фактично за I-й квартал				
1932 року	64,8	66,1	67,4	66,1

Це відставання механізованого видобутку не може бути віднесене на якісь „об'єктивні“ причини. Шахти механізмами забезпечені. Число важких зарубних машин зросло в першому кварталі проти відповідного періоду минулого року на 20%, а число відбійних молотків на 77,5%. Тільки не дооцінюванням механізації, небайдлими, а часом і зневажливим ставленням до роботи механізмів, відсутністю пляново-запобіжного ремонту і поганою організацією виробництва та праці і можна пояснити прорив на цій найважливішій ділянці.

Ще минулого року в історичній (липневій) відозві ЦК, РНК і ВРНГ СРСР як першочергове завдання перед Донбасом поставлена була проблема переведення на цілковиту комплексну механізацію всіх процесів вугледобування на 12-ти великих шахтах. Заразом було запропоновано „Вугілля“ опрацювати генеральний плян механізації великих шахт з тим, щоб в 1932 р. цілком механізувати 50% великих шахт, а весь плян цілковитої механізації щоб закінчити 1933 року. Але цю бойову директиву не виконують. Гірничі роботи не підготовано, шахти не забезпечено устаткуванням, рудоуправи і колишнє об'єднання „Вугілля“ не боролися енергійно за комплексну механізацію.

Разом з тим за останній час ми маємо ряд дуже цікавих пропозицій і починань в справі механізації трудоемних процесів вугледобування, здійснення яких обіцяє якнайскорішу ліквідацію багатьох „вузьких місць“. Грешинці — т.т. Карнаухов, Нетцель і Чепурний винайшли перший радянський „Качиний ніс“, що вдало розв'язує проблему механізації навалювання на конвеєр. Цей „механічний навалювач“ замінює важку працю навалювача, збільшуючи продуктивність відбійника в два-три рази. Досвід грешинців швидко запозичають інші шахти. Ще в 1932 р. передбачається поставити 200 штук „Качиних носів“ на пологих верствах.

Не менш цікава й пропозиція макіївців — т. т. Тягнибіди, Судоплатова про заведення самообдирного та самовантажного скрепера, що вже іншим способом розв'язує проблему механізації навалювання. Однак, для цілковитої механізації цієї важкої роботи потрібна радянська вантажна машина. Вже є ряд цікавих пропозицій т. т. Полякова, Жукова, Архіпова, Шахновського, колективу робітників заводу „Світло Шахтаря“, Хаїтовича й інших. Проблема механізації на валювання в основному вже розв'язано.

Не меншу вагу має для Донбасу механізація закладання виробленого простору. Над розв'язанням цієї проблеми зараз б'ється технічна думка вугільників.

Тут треба також відзначити вельми цінне починання в справі механізації трудоемних процесів на крутоспадних верствах — це вживання турбора інж. Капілюшнікова, що дало вже добрі результати.

Механізація процесів добування на шахтах з пологим спадом, безперечно, набагато пройшла вперед. Разом з тим механізація трудоемних процесів на крутоспадних верствах перебуває ще в зародковому стані. Застосовувати тут важкі й легкі зарубні машини дуже важко. Справу з безперервним потоком на крутоспадних верствах ще не розв'язано до кінця. Правда ми маємо ряд цінних і цікавих пропозицій, от-як пічкостовпова система т. т. Ігнатова та Місневича, система нарізування діагональних гезенків т. Мітрофанова, ряд пропозицій т. т. Рибіна, Вишневського, Паськова й інших; проте, кожна з них має як свої плюси, так і мінуси.

Найважливіша проблема, що стоїть перед крутоспадними верствами Донбасу, це проблема найкоршої механізації праці відбійника. Тут треба як найкорше завести нову важку зарубну машину спеціальної конструкції, що робить згори на низ, яка вже вийшла за кордоном. Цього року спробу буде зроблення на декількох шахтах Донбасу.

Не менше важить для крутоспадних верств і механізація приставки вугілля. Є пропозиція приставляти вугілля стислим повітрям. Треба думати, що ми недалеко від фактичного розв'язання і цієї проблеми.

Здійснення комплексної механізації Донбасу на пологих і крутих верствах, як показує досвід, вимагає нових, технічно-досконаліших комбінованих машин, що виконували б у заборі найрізноманітніші функції — зарубування, відбивання, навалювання вугілля на конвеєр або на биндовий транспортер. Питання про гірницький комбайн — вельми актуальне. Вже є ряд пропозицій інж. Вишневського, Сердюка й інших в цій справі. І вже цього року на шахтах має бути поставлено десять вугільних комбайнів.

Великих труднощів зазнає Донбас з транспортуванням вугілля по горизонтальних і похилих виробках, від забою до корінних штреків. Є пропозиції застосовувати металеві й румові транспортери, канатні катеринки, прискорити електротяжну приставку. Теперішні виробки не пристосовані до електротяжної приставки. Очевидно потрібні будуть великі капіталовкладення, щоб прискорити приставку вугілля.

ЦК КП(б)У у своїй квітневій постанові так визначає найближчі завдання механізації Донбасу: „В справі механізації треба не тільки боротися за введення в роботу нових механізмів та на цілковите використання зарубних машин і відбійних молотків, але й поставити як серйозне й першочергове завдання механізацію трудоемних процесів, починаючи від зарубування вугілля до механізації навантаження в вагони“. Тому прискорення комплексної механізації має ліквідувати розрив у механізації окремих процесів.

ЦК КП(б)У і Наркомважпром в своїх останніх постановках констатують різкий підупад уваги до механізації, до організації виробничих

процесів, до організації праці, без корінного поліпшення яких не можна досягти найскоршого збільшення видобутку не має ще видобутку. На шахтах не має ще впертої справжньої більшовицької боротьби за реалізацією шести умов тов. Сталіна. Механізовані забої потопують у технічних неполадках. Процес опанування механізмів затримується, по деяких шахтах старі консервативні методи роботи затримують запровадження безперервного потоку.

Якщо подивитися, що діється з механізацією на окремих шахтах, де причини типової для Донбасу „технеполадки“, то стане ясно, що на шахтах не відчувається ще більшовицької наполегливості й послідовності в боротьбі за механізацію.

Хвороби механізації — це аварії великі й дрібні ламання механізмів неналагодженість у роботі. Сьогодні в одній зміні рветься канат, в другій рвуться ристаки, там „закапризничала“ зарубна машина, поламалася фракційна шестерня, не знайшлося зубків або не вийшов на роботу машиніст. Такі „технеполадки“ повторюються щоденно, щоденно.

Плянovo-запобіжного ремонту й огляду механізмів на багатьох шахтах немає. Зарубні машини простоють години й дні. В Ровенській рудоуправі тільки на 24 зарубних машини в першому кварталі 1932 року було 7000 ламань. Зарубні машини, майже як правило, роблять 1,2—1,3 зміни, замість належних 2—3 змін.

Настигла справа найскоршої організації підземних майстерень. Неможна допускати того, щоб через поламання якоїсь частини механізму робітники виходили на гора. Ясна річ, що всі ці неполадки спричиняють знеосібку у гірничих роботах і використанні механізмів.

Організація середшахтного плянування вкрай погана. Про зміну зустрічне плянування в Донбасі мало хто й думає. Зроблене в березні обслідування шахти Першомайської „Марія“ і шахти № 5/6 Червоногвардійської рудоуправи виявило, що навіть з теперішнім устаткуванням з теперішнім штатом робітників і при нинішньому стані гірничих робіт, тільки правильно організувавши плянування виробництва та праці можна перевиконати завдання. Шахта „Марія“ може давати щоденно до 1000 тонн видобутку. Правильне розстановлення механізмів та обслужного персоналу дасть можливість відразу перевести на інші роботи 140 чоловік обслужного персоналу. Таке ж приблизно, становище і на шахті № 5/6 Червоногвардійської рудоуправи.

Недостатнє завантаження окремих механізованих лав призводить часто до того, що шахти примушені мати резервну лінію забоїв, зайву кількість робітників. Приміром, у Шварцівській рудоуправі замість 42 лав робило 64, в чистяківській рудоуправі замість 32 лав у роботі було 39 лав. Тим часом з підготовчими роботами в Донбасі не гаразд, вони не забезпечують належного розгортання механізації.

Не гаразд і з технічним постачанням для шахт механізованих, зокрема запасних частин, металу тощо. Зараз в цій справі позначився перелом. Шахти стали одержувати достатню кількість потрібних їм матеріалів.

Наркомважпром у своїй травневій постанові накреслив ряд конкретних заходів для поліпшення технічного постачання Донбасу, зокрема намітив збільшити парк вагонеток, компресорів, підземних ремонтних майстерень тощо.

Особливо слід зупинитися на якості вугілля. Є такі шкідливі думки, що чим, мовляв, швидше розгортається механізація, тим більша попільність вугілля. Цим опортуністичним міркуванням ЦК КП(б)У поклав край, поклавши всю відповідальність за поліпшення якості вугілля на ділянкових десятичниках, штейгерів. Поруч із цим у третьому-четвертому кварталі на 43 шахтах має бути введено електричне газобезпечне

стаціонарне освітлення, має бути поширена вуглезбагачувальна робота в Донбасі. Зокрема, поточного року почнуть будувати ще чотири пневматичних фабрики, п'ять мийок системи Харченка, десять відсадочних ящиків Ракова і п'ять збагачувальних устаткування системи Ярошенка.

Нарешті, треба відзначити значне послаблення трудової дисципліни в Донбасі. Слаба робота громадських та господарських організацій, недостатнє піклування про матеріально-побутові потреби робітників, — все це породжує значні прогули, велику плинність.

Якщо в 1930 р. кожного місяця перемінялося примірно 24% усього складу робітників, а в 1931 р. 26%, то протягом тільки першого кварталу із шахт Донбасу відійшло понад 50 000 робітників, і по окремих шахтах склад робочої сили змінився до 65 — 75%. За такої величезної плинності робітничого складу важко, звичайно, говорити про правильне розстановлення робочої сили, про правильне технічне нормування, про підвищення кваліфікації робітників і про соціалістичну організацію праці.

Виходи робітника не перевищують 72 — 75% плану, а у вугільного робітника вони навіть ще менші. Прогули за останній період трохи зменшилися, але ще досить високі.

Коли кадри такі нестали, не можна говорити про значне підвищення продуктивності праці, про найскорше, серйозне опанування механізації.

Ясна річ, що „скора механізація Донбасу не може бути здійснена без корінного поліпшення організації праці“. Треба вперто, енергійно боротися за утворення сталих виробничих бригад, за прикріплення робітників на лавах, за правильну передачу змін, за те, щоб припинилося марнотратство робочого часу. Перед Донбасом стоїть невідкладне завдання — скоріше ліквідувати серйозні хиби у проведенні тарифної реформи; треба всіма силами добиватися того, щоб перебудова систем зарплати „на ділі перетворилася на один з важелів підвищення продуктивності праці“. Найскорша реалізація шести історичних вказівок тов. Сталіна безперечно допоможе Донбасові поставити організацію праці на соціалістичні рейки.

* * *

Справа швидкого і певного підвищення видобутку на шахтах Донбасу перш за все вимагає набагато посилити увагу механізації, до нових метод роботи. Шахти мають досить можливостей і технічних резервів, щоб виконати програму. Постанова Наркомважпрому від 20 травня цілком забезпечує поліпшення технічної бази механізації. Збільшення видобутку на шахтах насамперед залежить від того, як громадські й господарські організації Донбасу візьмуться за рішуче та негайне здійснення бойових директив ЦК КП(б)У і Наркомважпрому.

Перебудова управління кам'яновугільної промисловості Донбасу, організація п'яти самостійних трестів утворюють передумови для поліпшення конкретного оперативного керування шахтами.

Країна жде від шахт Донбасу негайного й рішучого підвищення видобутку.

Н. Лівшиц.

Виконання народньогосподарського плану України в першому півріччі 1932 року

(За матеріалами Управи народньогосподарського обліку УСРР)

Тоді як в країнах капіталу все глибше розвивається світова економічна криза, країна рад більшовицькими темпами йде вперед шляхом соціалістичного будівництва. Кожного року все очевидніші стають для світового пролетаріату переваги радянської системи господарства над системою капіталістичною.

Саме ці переваги соціалістичної організації господарства і дали можливість пролетаріатові СРСР під проводом комуністичної партії та ленінського ЦК домогтися чималих успіхів на фронті господарського будівництва і в першому півріччі 1932 року — року завершення першої п'ятиріччя.

„Трофеї“ капіталізму в першому півріччі 1932 р. полягають в дальшому сильному зменшенні виробництва, в зростанні безробіття, в нових фінансових крахах, в дальшому поглибленні суперечностей капіталізму і т. д. Видобуток чавуну в капіталістичних країнах за березень 1932 р. менший проти відповідного періоду минулого року на 36,4%; видобуток вугілля, напр., у ПАСШ в квітні цього року на 38% менший від минулого року. Протягом березня в ПАСШ погашено 11 доменних печей. Число безробітних зросло в першому кварталі поточного року проти відповідного періоду минулого року: у Німеччині на 23,2%, в Австрії на 60,4%, в Англії на 8,5% і т. д. Яскравий показник поглиблення — кризи — зростання банкрутств. Порівнюючи з 1929 р. число банкрутств зросло в Англії на 72,5%, в Німеччині на 41%, в Італії на 85% і т. д.

На цьому фоні дальшого загострення світової економічної кризи та загинивання капіталізму надто яскраво виступає неухильний поступ уперед соціалістичного будівництва нашої країни.

Характерна риса виконання плану на Україні в першому півріччі 1932 року — це розвиток основних галузей народнього господарства на далеко вищому рівні, ніж у відповідному періоді минулого року. Нові велетні — заводи, цехи й агрегати, побудовані за останнім словом техніки (Турбінний завод, Дніпрельстан, домна № 7 на заводі ім. Дзержинського, домна № 6 на заводі ім. Томського і т. д.) розпочали вже своєю виробничу діяльність у першому півріччі 1932 р. Харківський тракторний завод показав зразки більшовицької боротьби за опанування техніки виробництва і швидко пішов уперед в засвоєнні проектної потужності. Велику перемогу на фронті дальшого поступу в боротьбі за нову техніку здобув і ряд підприємств різних галузей промисловости. Завод ім. „Правди“ став випускати чотиривісний зварний хоппер з вантажністю на 60 тонн. Цей хоппер дає велику економію металу. Харківський паравозобудівельний завод дійшов чималих успіхів в опануванні виробництва дизелів системи Зульцера. ХПЗ сконструював свій

радянський тип дизеля, і перша машина його була пущена 1 квітня. Харківський завод „Серп і Молот“ сконструював модель нової молотарки, виробництво якої дає чималу економію на метали. Великі досягнення є і в поширенні автогенного та електричного зварювання та різання металу. На великому числі підприємств ХПЗ, ХЕМЗ, „Більшовик“, завод ім. Марті, Краматорський і інші) зварювання стало основним технологічним процесом. Можна навести й ще чимало прикладів більшовицької боротьби за опанування нової техніки на ряді підприємств України.

Ця боротьба за опанування техніки, боротьба за здійснення на виробництві шести історичних вказівок тов. Сталіна, забезпечила розвиток промисловости в цім році на значно вищому рівні, ніж у першому півріччі 1931 року. Вся продукція промисловости України, що плянує наркомважпром, Наркомлегпром і Наркомпостачання, зросла за п'ять місяців (січень - травень) проти відповідного періоду минулого року на 26,4⁰/₀. При цьому продукція важкої промисловости зросла в I-му півріччі 1932 року на 27,2⁰/₀. Надто важливе значення має зріст випуску продукції по вирішальних галузях промисловости. Цей зріст проти першого півріччя 1931 року можна бачити з такої таблиці:

Випуск продукції за I-ше півріччя 1932 року у % до відповідного періоду 1931 р.

Чавун	126,1
Сталь	113,5
Вальцювання	115,8
Вугілля	123,4
Комбайни	283,3

Багато краще, ніж минулого року, працює тепер і залізничний транспорт. За п'ять місяців поточного року (січень - травень) перевезено різного вантажу на 23⁰/₀ більше, ніж минулого року. Надто ж зросли перевози вугілля, коксу, руди і будівельних матеріалів, що має винятково важливе значення для роботи промисловости.

Зростання народного господарства в першому півріччі 1932 р. відбувалося в умовах дальшого зростання заробітної плати робітників. Пересічно-місячна зарплата робітників промисловости зросла проти відповідного періоду минулого року на 24,4⁰/₀, а по провідних галузях промисловости й ще більше: по металургійній промисловості на 31,9⁰/₀, по кам'яновугільній на 31⁰/₀, по металообробній на 35,4⁰/₀. Охоплення робітників громадським харчуванням збільшилося на 80⁰/₀. Великий зріст випуску продукції речей широкого споживання (по легкій промисловості на 13⁰/₀, по харчовій промисловості на 22,4⁰/₀¹).

Успіхи, досягнуті в промисловості, поліпили матеріально-технічні основи сільського господарства. Тракторний парк у сільському господарстві України дійшов на весну 1932 р. 29,544 штук тракторів проти 15,098 в 1931 р. Якщо весняну посівну кампанію минулого року обслуговувало 297 МТС, то цього року число МТС зросло до 448.

Ряд підприємств і районів, вперто борючись за реалізацію шести умов тов. Сталіна та директиви ЦК партії про організаційно-господарське зміцнення колгоспів, змогли виконати й перевиконати план. З усім тим, народногосподарський план України за перше півріччя 1932 р. майже по всіх кількісних і якісних показниках лишився недовиконаний.

Особливе значення для народного господарства має відставання з виконанням плану по вугільній промисловості. За шість місяців план видобутку вугілля виконано лише на 87,5⁰/₀, при чому механізованого видобутку тільки на 75,8⁰/₀.

Дійшовши в січні місячного видобутку в 3763, 1 тис. тонн, Донбас знизив видобуток в червні до 3269 тис. тонн. Головна причина такої надто

¹) Відомості по праці за січень - квітень.

незадовільної роботи вугільної промисловості полягає в недооцінюванні та в недостатній увазі до механізованого добування і в невмінні закріпити робітників на виробництві та маневрувати наявним складом робочої сили.

Не зважаючи на цілком достатнє постачання молотків та зарубних машин, механізований видобуток увесь час недозволено відстає, тим часом, як план ручного видобутку поревикується. Запроваджуючи механізми у вугільні шахти, треба було перебудувати всю роботу в рудоуправах і шахтах по-новому. Шахти в зв'язку з механізацією стають виробничими підприємствами типу заводів і потребують далеко кращого керівництва й чіткішого планування, ніж це було з ручним добуванням. Цього, однак, по більшості рудоуправ і шахт не було досягнуто. Основні причини відставання механізованого видобутку можна звести до таких :

1. Недостатнє використання наявних механізмів. Донбас дістав цього року велику кількість нових механізмів, проте відсоток використання зарубних машин був цього року, за винятком окремих місяців, нижчий, ніж минулого року.

%, використання наявних важких зарубних машин

Рок	Січень	Лютий	Березень
1931	85,4	81,3	77,3
1932	81,8	79,4	81,0

Як бачимо з таблиці, тільки в березні % використання зарубних машин дещо вищий проти минулого року. Але цей березневий рівень нижчий від січневого. Маємо ряд рудоуправ, де % використання важких зарубних машин стояв ще нижче, спускаючись до 50% (Калінінська, Горлівська, Риківська й інші).

2. Низька продукційність робочих механізмів. Ні в важких зарубних машин, ні в легких, ні в відбійних молотків місячна продукційність не досягала планових норм. Найбільше відставання дали відбійні молотки. А саме, планова місячна продукційність відбійних молотків у першому кварталі була виконана лише на 56,8%.

3. Третя вада в розвитку механізації — це розрив у ступеню механізації окремих виробничих процесів. Якщо процес підбивання механізовано на 56%, процес приставки на 64%, то процес відкочування механізовано лише на 3%. Ясна річ, що такий розрив, таке відставання механізації відкочування стоїть на перешкоді правильній організації виробництва.

4. Недозволено затягається пусковий період на нових шахтах, що були здані в експлуатацію в 1931 р. Справі вивчення організації пускового періоду на шахтах приділяють дуже мало уваги, а тим часом на цьому фронті справа стоїть зовсім не гаразд. У першому кварталі 1932 р. в експлуатації було 20 шахт, введених в роботу в 1931 р., загальна проектна потужність їх становить 2620 тис. тонн. Квартальний план видобутку на цих шахтах передбачав засвоїти лише 44% проектної потужності; однак, і цей план виконано тільки на 83%.

5. Пята хиба — це формальне запровадження нових метод (Карташова й інших). Партія підкреслила надзвичайну вагу запровадження методи Карташова в практику роботи вугільних шахт. В березні цього року число лав, що працюють за новою методою, досягло 322 одиниць. Там, де на нові методи перейшли не формально, ці лави дали перевиконання планових завдань. Більш як 40 лав протягом першого кварталу перевиконали план. Проте, чимало лав, які вважаються „Карташівськими“, на ділі були лише формально переведені на нові методи.

В результаті було те, що серед лав, переведених на нові методи роботи, більшає число лав, які з місяця на місяць програми недовиконують;

6. Зовсім слабо посувається робота з переводом на комплексну механізацію 12-ти шахт, намічених постановою ЦК ВКП(б) до переводу ще в четвертому кварталі минулого року.

7. Велика кількість механізмів вимагала того, щоб у Донбасі було організовано потужне ремонтне господарство, що забезпечувало б планово-запобіжний ремонт і швидкий поточний ремонт. Однак, ремонтна база рудоуправ вкрай незадовільна. По підземних ремонтних майстернях здебільшого є устаткування тільки для холодного ремонту. Поверхневі майстерні вкомплектовані устаткуванням приблизно тільки на 50% до потреби. Планово-запобіжного ремонту майже немає. Коли технічний догляд механізмів поганий, головню через плинність робочої сили та недостатнє технічне керівництво, в таких умовах звичайно буває часте ламання. Брак добре налагодженого ремонту призводить до забарного ремонту і до простою механізмів.

Робочою силою Донбас цього року забезпечений куди краще, ніж минулого року. Поресічно спискове число робітників (без М. О. П. та учнів) досягає 98%, тим часом, як плани видобутку виконується лише на 85—82%. Однак, невміння маневрувати наявними ресурсами робочої сили і невиконання директив партії про організоване перекидання надземних робітників на підземні роботи призвело до того, що в ряді рудоуправ відчувається нестача підземних робітників, тоді, як є лишки надземних робітників.

Проведена тарифна реформа дала значні позитивні результати в четвертому кварталі 1931 р. За даними спеціального обслідування, в результаті тарифної реформи на ряді шахт Донбасу забійники збільшили свій виробіток від 85 тонн вугілля у вересні до 99 тонн у жовтні та 103 тонн у грудні, відбійники — від 124 тонн у вересні до 157 тонн у жовтні і 162 тонн у грудні. З усім тим, в перші чотири місяця 1932 р. поресічно місячний виробіток одного вугільного робітника залишився на рівні відповідного періоду минулого року. Крім зазначених уже причин, тут діяла ще й плинність робочої сили. Ця плинність хоч і зменшилась дещо проти минулого року, однак вона ще залишається на високому рівні і навіть має тенденцію до зростання в останні місяці. Основна причина цієї безнастанної плинності робочої сили в Донбасі є недостатня перебудова роботи вугільних організацій, і перш за все господарського керівництва, на основі шести вказівок т. Сталіна. Нову тарифну систему в ряді випадків перекручують. В Донбасі погано налагоджено облік праці в наслідок чого бувають так звані „приписки“ до зарплати за незроблену роботу. Разом з тим бувають випадки, коли не записують на виплату зарплати уже виконану роботу. В ряді шахт ще не добито зрівнялівки. На плинність робочої сили вплинули також і перебої в постачанні, що були в окремих районах Донбасу, головним чином з вини постачальницьких та торговельних організацій. Слід зазначити, що останнього часу маємо поліпшення в організації робітничого постачання в Донбасі.

Вугільний Донбас безумовно має всі можливості для того, щоб негайно припинити свій відступ. Від роботи вугільної промисловості залежить робота не тільки всієї промисловості, але й робота всіх інших галузей народного господарства. Треба, щоб уроки першого пірвіччя були негайно зважені для швидкої корінної перебудови роботи вугільної промисловості.

* * *

Друге основне кільце народного господарського плану 1932 р. — це метал. Чорна металургія значною мірою лімітує своєю роботою можли-

вість розвиватися для нашого машинобудівництва. У виробництві чавуну металургійні заводи дійшли чималих успіхів. Цього року, як ми вже зазначали, випилення чавуну за шість місців зросло проти відповідного періоду минулого року на 26⁰/. Поліпшилося проти минулого року технічне керівництво доменним процесом. Ряд заводів дав показники коефіцієнту використання доменних печей кращі від запроєктованих пляном.

Після лютого і до кінця місяця травня маємо майже безперервне наростання витоупу чавуну, який дійшов на середину травня рекордної цифри. Однак, ці успіхи не були закріплені — після перших успіхів на заводах настало деяке заспокоєння, в наслідок чого випилення чавуну знизилось в кінці травня, а особливо в першій половині червня. Якщо плян за перші п'ять місяців випилення чавуну виконано на 96,4⁰/, то плян першої половини червня виконано тільки на 86,3⁰/. На цьому підупаді випилення в деякій мірі відбилися перебої в постачанні енергії (завод ім. Томського), аварії на електростанції (завод ім. Петровського) аварія на заводі ім. Сталіна, недостача дуття на заводі ім. Держинського і т. д. Однак, ліквідація наслідків усіх цих аварій недовольно була зягнута, — заводське керівництво не вжило належних заходів, щоб швидко їх зліквідувати. Все це говорить про ослаблену увагу до роботи доменних печей.

Останнього часу гірше стала справа з випиленням сталі та з вальцюванням. За шість місяців плян виробу сталі виконано на 87,4⁰/, вальцювання на 89,0⁰/. Головна причина такого низького виконання пляну виробу сталі — простої. За перші чотири місяці 1932 р. простої мартенівських печей на заводах „Сталі“ досягли 28⁰/, по Дніпросталі простої мартенівських печей у першому кварталі становили 33⁰/. Цей відсоток простоїв не тільки перевищує плян (20⁰%), але він набагато вищий і проти 1932 р., коли простої мартенівських печей досягали 21—22⁰/. Простої являють наслідок головно, поганого технічного керування роботою печей і поганого ремонту. У квітні 17,9⁰/, простоїв були через ремонт. Замість 300—400 топленьв печі витримують лише 100—150 топленьв. На Сталінському заводі були випадки, коли піч №2 стала на ремонт вже після 70-го топленьва. Незадовільний технічний догляд печей спричиняється до великих втрат металу. Часті аварії, утворення так званих „ям“ у печах призводять до того, що металь відходить у подину і канаву. До поганої роботи печей спричиняється також і дуже низька якість вогнетривкого матеріалу. Серйозне значення має відставання з будівництвом мартенівських печей.

Робота вальцівних цехів, безумовно, пов'язана з роботою мартенівських цехів. Недостача мартенівського виливання, ясна річ, відбивається на завантаженні вальцівних верстатів. Однак, вальцівні цехи мають і свої внутрішні причини, що вельми гальмують їхню роботу. Тут також основна роля належить простоям через погане технічне керівництво. В першому кварталі простої вальцівних верстатів на заводах „Сталі“ становили 23,01⁰/. Головна причина простоїв — ремонти (5,95⁰/), перевалка валиків і технічні неполадки (1,79⁰/), недостача пари, газу та тяги (4,24⁰/) і недостача виливців (3,08⁰/). Ці дані говорять про те, що зменшення простоїв вальцівних верстатів залежить від самої заводської та цехової адміністрації. Тут перш за все треба рішуче добити знеосібку, бо наслідком її є поганий догляд мартенівських печей та вальцівних станів і незадовільна якість ремонту.

Металургія України в першому півріччі 1932 р. уже ввела в роботу п'ять нових великих домен. Зараз прискорюється збудування мартенівських печей на ряді заводів.

Багато краще, ніж минулого року, обслуговує металургію транспорт.

Робочою силою металургія забезпечена (за чотири місяці по Дніпросталі плян з робочою силою виконано на 100,1⁰/, а по Сталі на

98,2%. Останнього часу послабила увага до справи організації праці, до організації матеріально-побутового обслуговування робітників, і це призвело до посилення плінності. Якщо порівняти виконання плану з робочою силою (98—100%) і виконання плану випуску продукції (90—96%) то явні стануть навіть деякі лишки робочої сили, хоч в кваліфікованих робітниках металургійні заводи і далі відчувають деяку нестачу. Все це говорить про те, що заводи черної металургії мають всі можливості, щоб виконати планові показники випуску продукції як чавуну, так особливо і сталі та вальцювання. В третьому й четвертому кварталах металургія повинна перекрити ті прориви, що були допущені в першому півріччі.

Надзвичайно серйозне значення для забезпечення безперервної роботи металургійних заводів у другому півріччі 1932 р. і в першому кварталі 1933 р. має своєчасне утворення запасів руди на металургійних заводах. Тим часом на заводах південної металургії запаси руди зовсім недостатні — замість на 3, мінімум на 2 $\frac{1}{2}$ місяці, заводи Дніпросталів мають запасів залізної руди тільки на 30 днів (на 26-е червня), завод „Сталі“ — 2 місячні. На окремих заводах ці запаси ще менші.

В цих обставинах треба визнати за абсолютно недоцільним, — вкрай незадовільну роботу „Руди“. За шість місяців 1932 р. добуто тільки 80,2% п'ятимісячного плану. До того ж спостерігається спадання видобутку руди (у січні — 741 тис. тонн, у червні — 620,4 тис. тонн). Це загрожувє дальшим зменшенням запасів руди на металургійних заводах. Іменно зараз, поки ще не почалися осінньо-зимові перевози, дуже важно забезпечити максимальний перевіз руди на металургійні заводи. Незадовільна робота рудень „Руди“ позначається головним чином у відставанні механізації, особливо в частині приставки руди, і в неправильному розподілі робочої сили на різних ділянках роботи.

* * *

Розгортання радянського машинобудівництва становить третє корінне завдання плану розвитку промисловости. На початку статті уже були наведені дані, що характеризують успіхи радянського машинобудівництва в 1932 році.

На Україні зосереджене велике число заводів сільськогосподарського машинобудівництва. Від роботи цих заводів залежить технічне озброєння сільського господарства не тільки України, але значною мірою й усього Союзу. Якщо порівняти з відповідним періодом минулого року, продукція сільськогосподарського машинобудівництва (Уксельмашу) зросла за чотири місяці 1932 р. (січень — квітень) на 32%. Проте, піврічний план виконано тільки на 75,7%. У першому кварталі основним завданням заводів сільськогосподарського машинобудівництва було виробництво засівних машин. План випуску цих машин виконано в першому кварталі на 88,1%. Гірше стоїть справа з випуском збиральних машин: план випуску комбайнів виконано за п'ять місяців тільки на 39,7%, молотарок тракторних — на 64%.

На заводах сільськогосподарського машинобудівництва велику непогодженість між роботою заготовних цехів і збиральних цехів. Слабо розвинута робота над виявленням та використанням внутрішніх ресурсів металю і дерева. Не вижито ще цілком елементів зрівнялівки в зарплаті. Не ліквідовано ще остаточно знеосібки, в наслідок чого маємо силу ламань устаткування і перестоїв через ремонт. Погано виконують свої зобов'язання перед заводами с.-г. машинобудівництва і металургійні заводи та Харківський тракторний завод. Приміром, ХТЗ вельми забавився з виготовленням 1500 штук моторів для комбайнів. Більшість моторів, переданих для заводу „Комунар“, були непридатної якості. Металургійні заводи в значній мірі не задовольнили вимог с.-г. машино-

будівництва. Як одержував Укрсельмаш виділені йому на другий квартал фонди матеріалів, ілюструють такі дані:

Чавун південний	60,7%
брухт	28,2%
сортове залізо	29,5%
аркушеве залізо	32,0%
балки, швелера	23,7%

ХТЗ, дійшовши в квітні випуску 100 тракторів, не зумів закріпити цього досягнення і в травні місяці дав зниження. В результаті, піврічний план ХТЗ виконав на 87,9%.

* * *

В зв'язку з нестачею тяглової сили та виснаженістю кінського складу, цього року особливого значення набирає насичення сільського господарства механічною тягловою силою — тракторами. На початку статті ми вже зазначали, що тракторний парк у сільському господарстві цього року набагато збільшився проти минулого. Однак, у посівну кампанію часті бували випадки нерационального використання тракторів, поганого догляду їх і частого ламання. По багатьох районах не була забезпечена раціональна організація комбінованого використання живої і механічної тягової сили з тим, щоб по зможі розвантажити коня від важкої роботи.

Не зважаючи на категоричні директиви партії та Уряду про поліпшення догляду коня, все ж таки не по всіх іще районах був забезпечений тут перелам у цій справі. Там, де такий перелам був, кінський склад помітно покращав. Однак, в значній частині районів України, головню через поганий догляд коней та нестачу кормів, протягом останніх п'яти місяців спостерігалось зменшення поголів'я. Попередні матеріали Одеської області показують, що за період від 1 лютого до 1 червня робочих коней загалом по області поменшало на 22%. Сприятливіше становище маємо в Дніпропетровській області — зменшення поголів'я за цей час становить тут 11%. У Київській області поменшало на 12%. Ще перепис худоби в лютому місяці виявив несприятливі умови репродукції кінського поголів'я через нестачу ремонтного молодняка. В цих умовах особливого значення набуває правильна організація парувальної кампанії. Цій справі місцеві організації не приділили належної уваги, в наслідок чого на 10 червня маємо недозволено низький відсоток виконання парувальної кампанії по Україні — 11,2% (парувальний період тягнеться звичайно від 15 квітня до 15 серпня). При цьому, парувальна кампанія найгірше розвивається у Вінницькій та Київських областях.

Зменшення стада дають також і інші види худоби. Приміром, заготовля овечих смушків за чотири місяці становить 109,6% проти відповідного періоду минулого року. В радгоспі „Свиновода“ загинуло 41,4% приплоду за перший квартал. Телят по МТФ за п'ять місяців загинуло майже 13%. Разом із цим маємо низькі показники продуктивності стада. Відсоток сухостою в місяці червні дійшов 46,2%. Усе це говорить про те, що сільські організації ще не добилися переламу в розвитку тваринництва.

Стан тваринництва вимагає виключної мобілізації партійних сил та колгоспного й радгоспного активу на боротьбу за кращий догляд худоби, на боротьбу за забезпечення нормальної репродукції стада. Дані районів говорять про те, що реалізація постанови ЦК ВКП(б) про виправлення лівацьких перегинів в успішенні корів колгоспників уже дає перші сприятливі результати.

Поруч із зміцненням тваринництва у радгоспах та колгоспах, треба рішуче боротися проти недооцінювання розвитку тваринництва в неусуспільненому господарстві колгоспників і у трудящих одноосібників.

Поганий стан живої тягової сили і недостача її, при нерациональному використанні тракторів, мали неабиякий вплив на весняну засівну кампанію. Плани засіву ярих культур виконано на 20-червня на 86,9%. Одеська та Дніпропетровська області плани уже перевиконали. Найбільше відставання серед зернових маємо з засівом пшениці — 53,9% і вівса — 73,9% від плану (за даними на 10/VI — 1932 р.).

Краще стоїть справа з засівом технічних та спеціальних культур. З цукровим буряком план виконано на 15/VI на 91,2%, сояшником — 91,2%, бавовною — 100,4%. На зважаючи на всі труднощі весняної сівби цього року, перебіг її з усією очевидністю свідчить про цілковиту перемогу колгоспів і радгоспів у сільському господарстві. Передовим загonom у засівній кампанії весь час були радгоспи. На 20/VI радгоспи поля засіву пшениці уже перевиконали на 6,6%, план засіву кормових трав перевиконали на 6,1%. В цілому план засіву по радгоспах України виконано на 20/VI на 98,6%. Зразки героїчної боротьби за більшовицьку сізбу показали колгоспи і МТС.

88% усієї землі перебуває в руках радгоспів та колгоспів! Цей факт яскраво доводить те, що Радянський Союз остаточно змінив на соціалістичному шляху.

У боротьбі за проведення сівби цього року на місцях зустрілися з рядом труднощів, на подолання яких треба було швидко мобілізувати всі сили. Головна причина, що гальмувала весняну засівну кампанію, було погане керівництво в ряді районів боротьбою за організаційно-господарське зміцнення колгоспів, боротьбою за правильну організацію праці і за мобілізацію та маневрування наявними насіннєвими фондами. Цього року матеріальні умови виконання засівної кампанії були досить напружені. Це напруження було як з забезпеченням сівби потрібним насінням, так і з забезпечення її потрібної кількості робочої й тягової сили. В цих обставинах ті райони та області, які зуміли перебудувати свою роботу на ходу, не спускали перед труднощами і твердо боролися за реалізацію постанови ЦК про організаційно-господарське зміцнення колгоспів, змогли виконати план засівної кампанії, або ж наближаються до виконання його. Найбільше відстають у виконанні плану засівної кампанії області Київська, Вінницька і АМСРР. Плани не виконуються головним чином через недосвід по індивідуальних господарствах. Це діється тим, що ряд партійних організацій недооцінили роль трудящих одноосібників у виконанні всього засівного плану, хоча в окремих районах та областях в руках трудящих одноосібників і зосереджена чимала частина землі приміром, у Київській області трудящим одноосібникам належить 41,3% всієї орної землі сільського користування).

Як всередині соціалістичного сектора (радгоспи та колгоспи), так і серед трудящих одноосібників під час засівної кампанії точилися запекла класова боротьба. Куркульські елементи різними способами (агітація проти сівби, організоване труїння коней, псування машин тощо) намагалися зірвати засівну кампанію. Не зважаючи на те, що в ряді районів у розгортанні засівної кампанії були важкі умови, колгоспники, робітники радгоспів і трудящі одноосібники, під проводом комуністичної партії, виявили винятково-героїчний ентузіазм у боротьбі за успішне завершення сівби, давши відсіч куркульським виступам. Однак, в деяких районах були випадки опортуністичного викривлення політики партії на селі (Золочівський район, Липецький район і інш.), притуплення класової політичної чуйності, завдяки чому класовий ворог мав можливість протягом деякого часу гальмувати засівну кампанію.

Зараз набуває винятково серйозного значення своєчасна й правильна організація післяпосівного обробітку та підготування до збиральної кампанії і до осінньої засівної кампанії. Сільські партійні організації повинні

звжити уроки весняної сівби, щоб негайно мобілізувати актив колгоспників, радгоспівських робітників трудящих одноосібників на боротьбу за здійснення цих завдань. Успішне виконання цих найважливіших завдань сільського господарства залежить від того, як боротимуться за організаційно-господарське зміцнення колгоспів та за правильну організацію праці в радгоспах. В ряді районів реалізація постанови ЦК про організаційно-господарське зміцнення колгоспів дала великі досягнення (Лозівський район, Чубарівський, Синельниківський). Однак, зрушення в справі організаційно-господарського зміцнення колгоспів далеко ще недостатні. Постійні бригади організовано на 1/V—1932 р., за даними 365 МТС, в 88,9% загального числа колгоспів, що їх охоплюють ці МТС. Однак, відомості говорять за те, що чимала частина цих бригад організована лише формально. Часто бригади дістають завдання (плян) не на весь сільсько-господарський період, а тільки на короткий час сівби. Норми виробітку для відрядних робіт встановлено лише в 76,9% колгоспів. Отже чверта частина колгоспів України в розгар весняної сівби ще не мала справжньої відрядності. Колгоспники часто не знають, яку кількість трудоднів вони проробили в колгоспах, в наслідок поганої організації обліку. Досить зазначити, що, за даними Наркомзему, в Одеській та Дніпропетровській областях 20% колгоспників не має на руках трудових книжок.

В справі організаційно-господарського зміцнення колгоспів багато важить розподіл прибутку залежно від кількості і якості витраченої колгоспниками праці. Тим часом, за даними 258 МТС, що охоплюють до 9000 колгоспів, на 1-е березня розподіл прибутків був закінчений цілком тільки по 48,4% цих колгоспів і частково тільки по 45,4%. Найбільше відставання в розподілі прибутків від врожаю маємо з АМСРР, де на 1-е березня остаточний розподіл зроблено тільки в 9,3% колгоспів.

Колгоспи — соціалістичний тип господарства. Плянове начало є невідмінна передумова правильної організації робіт у колгоспах, однак, складання плянів найважливішої сільськогосподарської кампанії — засівної кампанії і доведення їх до колгоспників — у поточну засівну кампанію було незадовільне. Навіть простого складання плянів засівної кампанії на 10/IV не закінчили ще 13% колгоспів. Боротьба за організаційно-господарське зміцнення колгоспів, розгортання колгоспної торгівлі, рішучий перелам у тваринництві і, особливо, в догляді коней, на основі останньої постанови ЦК та Уряду, є найважливіша передумова успішного розв'язання основних завдань, що стоять перед сільським господарством в 1932 р.

Зменшення поголів'я, низький рівень товаровості тваринницьких колгоспних ферм, високий відсоток сухостою — все це створило напруженість у постачанні сільськогосподарської сировини для харчової промисловості. По харчовій промисловості НКПостачання виконав свій піврічний плян на 91,4%. Три трести харчової промисловості перевиконали плян випуску продукції (Укролія, УКО по кондвиробах та Укроброб'єднання). Найбільше відставання маємо з м'ясом — 47,9% виконання п'ятимісячного пляну, по коров'ячому маслу — 39,09% і по консервах — 63,3%. За напруженого стану з сировинною базою харчова промисловість повинна була максимально забезпечити зберігання сировини та раціоналізувати її використання. На ділі, це далеко не завжди було забезпечене. В окремих випадках запаси сировини псувалися. В харчовій промисловості більш, ніж в інших галузях, виявився розрив між забезпеченістю робочою силою і виконанням виробничої програми. Майже по всіх трестах харчової промисловості робітників було далеко більше, ніж було потрібно для виконання виробничої програми. Це говорить про погану організацію праці, про невміння маневрувати робочою силою.

Робота харчової промисловості має виняткове значення для розвитку товарообороту та організації робітничого постачання. Реалізація директиви партії про збільшення випуску речей широкого споживання позначилась у зростанні як харчової, так і легкої промисловості проти минулого року. Однак, так само, як і в харчовій промисловості, піврічний план не виконано цілком і в легкій промисловості, де за шість місяців маємо тільки 86,0% плану. В легкій промисловості, так само, як і в важкій, основною причиною недовиконання плану є незадовільне господарське та технічне керівництво. Це видно з того, що чимала кількість окремих підприємств показала зразки перебудови роботи і виконала свої планові завдання, тоді як інші, що перебували в таких же самих „об'єктивних“ умовах, відстають у виконанні плану.

Текстильна промисловість (Укртекстильтрест) дала приріст проти відповідного періоду минулого року на 32,4%, виконавши піврічний план на 90,2%. Дійшовши в місяці лютому випуску продукції на 9.256 тис. крб. (в цінах 1926-27 р.), Укртекстильтрест дав у червні продукції тільки на 6.630 тис. крб., себто менше проти лютого на 29,4%.

Це погіршення роботи текстильної промисловості пояснюється: поперше, поганим станом технічного планування та пляново-запобіжного ремонту, в наслідок якого перестой досягають в окремі місяці 14%; подруге, недостатнім засвоєнням нового асортименту сировини, наслідком чого здовжився виробничий період, збільшився брак і зросли норми витрати сировини: потреба — низькою питомою вагою відрядних робіт (69,8% у першому кварталі) та зрівнялівкою; І нарешті, — плинністю робочої сили (у першому кварталі прийнято нових робітників 990 чоловіка, відійшло 1563 чоловіка) при певних лишках робітників.

Швацька промисловість виконала піврічний план на 86,2%, давши 17,0% зросту проти відповідного періоду минулого року. Недозволено відстає виконання плану індивідуального шитва. Не зважаючи на категоричну директиву про розвиток цього виду виробництва, за шість місяців виконано тільки 58,4% плану.

Шкіряна промисловість свій піврічний план виконала на 99,4%, взуттєва на 88,2%. Для швацької та взуттєвої промисловості характерні в основному ті ж самі причини, що заважали і текстильній промисловості виконати план.

* * *

Робота легкої та харчової промисловості і розвиток сільського господарства в значній мірі визначили і розвиток робітничого постачання, товарообороту і когоспної торгівлі.

Другий квартал мав забезпечити значне розгортання радянської торгівлі. В зв'язку з останніми постановами ЦК про розвиток когоспної торгівлі та про мобілізацію додаткових ресурсів для виробу речей широкого споживання, в роботі торгової системи помічається деяке поліпшення. Однак, торгові організації, і перш за все споживча кооперація ще не використали всіх можливостей, щоб розгорнути торгівлю та краще налагодити робітниче постачання. План товарообороту за травень місяць споживча кооперація виконала на 76,9%, а система держторгівлі на 81,8%. Обертання товарних запасів дещо прискорилося, особливо до споживчій кооперації.

В такому ж напрямі було зрушення і в сільській торгівлі. Однак, тут обертання ще повільніше, ніж у місті. Цього року в справі централізованого постачання продуктів та промтоварів основна увага була звернута на те, щоб забезпечити вирішальні ділянки народного господарства. Не зважаючи на те, що контингенти товарів, що надходили в Донбас, в основному забезпечували потребу робітників Донбасу, торгові

організації часто зривали справу постачання, головню через несвоечасний завіз краму (зосередження завозу більшої частини місячного плану на останню декаду) і через нерівномірний завіз різного краму. План постачання промкраму для Донбасу виконується слабо: за два місяці другого кварталу пляновий завіз промкраму виконано на 57,4% плану і неплановий на 52,7%. Це наслідок, головним чином, недостатньої договірної дисципліни, наслідок невиконання промисловістю своїх зобов'язань в результаті недовиконання виробничих планів.

Колгоспна торгівля ррзвивається на Україні ще недостатніми темпами. Проте, уже перший досвід розгортання колгоспної торгівлі показує, яку велику вагу має колгоспна торгівля в справі організації робітничого постачання. Досить зазначити, що ціни на крам колгоспних базарів далеко нижчі від тих ринкових цін, що були раніше. Це видно з таких даних чотирьох колгоспних базарів:

Ціни на колгоспних базарах у травні — червні 1932 р. (крб.).

Продукти	Одиниця виміру	Харків Кінний базар		Х Т З		С у м и		Краматорське	
		на 25 V	на 9 VI	на 25 V	на 9 VI	на 1 VI	на 9 VI	на 1 VI	на 9 VI
Молоко	літр	3	1,8	1,8	1,0	1,5	0,9	2,0	1,0
Сметана	кіло	7,0	4,0	4,0	3,0	—	—	8,0	5,0
Сир селянський	"	5,0	3,5	—	—	—	—	—	—
Яйця	дес.т.	7,0	5,0	5,0	4,0	6,0	3,5	—	—
Масло коров'яче	кіло	35,0	20,0	—	—	—	—	22,0	15,0
Олія	"	20,0	14,0	—	—	—	—	—	—
М'ясо	"	11,0	7,0	7,0	6,0	8,0	5,0	10	6,0
Кури	штк.	18,0	15,0	—	—	—	—	25	15

Недозволено слабо розгорнула свою роботу навколо колгоспних базарів споживча кооперація. Промкооперація, легка промисловість, важка промисловість ще не зуміли організувати потрібного зустрічного потоку промислових товарів широкого споживання. Хоча ряд заводів уже й заходився коло реалізації постанови про додатковий випуск речей широкого споживання, однак переламу ще немає тут. Розгортанню колгоспної торгівлі стоїть на перешкоді те, що сільські та колгоспні організації по деяких районах мало ще допомагають колгоспникам та трудящим одноосібникам виїжджати на колгоспні базари.

В зв'язку з розгортанням колгоспної торгівлі організації робітничого постачання повинні свою роботу значною мірою побудувати коштом децентралізованих заготівель і самозаготівель. До останнього часу децентралізовані заготівлі і самозаготівлі ще не посіли належного місця в роботі торгових організацій. Питома вага децентралізованих заготівель у першому кварталі по системі споживкооперації коливається від 12 до 21% по райспілках і від 16 до 55% по робкооплах. В квітні і травні помітного переламу в розумінні підвищення питоми ваги децентралізованих заготівель ще не було.

Тов. Сталін у своїй промові про шість умов перемоги в господарському будівництві з особливою силою підкреслив потребу в більшій увазі до обслуговування матеріально-побутових потреб робітничої класи. Розгортання радянської торгівлі, правильна організація робітничого постачання має тут величезне значення. Реалізація директив партії та

уряду про розгортання когоспної торгівлі, про розвиток крільництва, організацію городницького господарства мають дати даліше поліпшення матеріально-побутового становища робітничої класи в другому півріччі 1932 року.

* * *

Недовиконання плану випуску продукції промисловости, плану собівартости та середпромислового нагромадження, недостатнє розгортання товарообороту — все це негативно вплинуло на виконання фінансового плану в першому півріччі 1932 р. Позитивним методом у виконанні фінансового плану в першому кварталі було виконання на 100% плану мобілізації коштів людности. Однак, перші два місяці другого кварталу спостерігаються вже деякі відставання у виконанні цього плану, особливо на селі. У видатковій частині республіканського бюджету, як і в довготерміновому кредитуванні, маємо деяке недовиконання в наслідок відставання від плану капітального будівництва.

Капітальне будівництво в цім році набагато зросло своїм об'ємом проти минулого року, однак, розгорнулося ще недосить. Потрібного пом'якшення звичайної сезонности в будівництві цього року не досягнуто. Річний план будівництва по основних галузях господарства виконано за п'ять місяців тільки на 22%; п'ятимісячний план виконано на 65%. Не зважаючи на те, що по окремих заводах (Турбінобуд) план капітального будівництва виконується добре, по всій Україні річний план будівництва нових заводів за п'ять місяців виконано тільки на 18,7%. Дуже відстає задача в експлуатацію — здано тільки 5% річного плану. На відставання капітального будівництва впливає вельми незадовільний стан організації будівельних робіт, недозволєно низький відсоток використання механізмів (не більш, як 25%) та недостатня кількість їх, незадовільний стан госпрозрахунку й обліку на будівництві, напруженість у постачанні будівельних матеріалів, як наслідок відставання у виконанні плану промисловости будівельних матеріалів, невміння мобілізувати наявні ресурси будівельних матеріалів і невміння використати місцеві будівельні матеріали.

Вельми відстає капітальне будівництво і на транспорті. Тим часом підготування до осінньо-зимових перевозів вимагає форсованого розгортання будівельних робіт на транспорті. Цього року транспорт працює далеко краще, ніж минулого року. Однак, в його роботі маємо ще ряд проривів. Найголовніші вузькі місця в роботі транспорту — це колійне господарство і вагонний парк. Сучасний стан рейок, шпал тощо не гарантує опанування наступного вантажопотоку, а капітальний ремонт на цих ділянках посувається надзвичайно кволо. Разом з зміцненням наявних залізничних мереж, треба форсувати і розгортання нового залізничного будівництва. Стан вагонного парку на сьогоднішній день незадовільний. У місяці травні по трьох залізницях (Катерининській, Південно-західній, Південній) хорих вагонів було на 163% більше від установленної норми. Робота транспорту має надзвичайно важливе значення для всього народного господарства. Щоб розгорнути товарооборот, щоб забезпечити безперебійну роботу промисловости — треба на багато поліпшити транспортне господарство. Треба використати період, що залишився до початку осінньо-зимових перевозів, для ліквідації всіх тих проривів, які зараз маємо в роботі транспорту.

* * *

У плані 1932 р. особливе значення має виконання якісних показників. XVII партконференція підкреслила, що „основним гаслом зустрічного

плану, ударництва, соцзмагання в 1932 р. для кожного підприємства має бути: при даних матеріальних засобах, на основі більшої економії, кращого використання виробничих можливостей, кращої мобілізації сил і кращого практичного керівництва — дати країні більше продукції і кращої якості“.

Виконання якісних показників у першому півріччі 1932 р. було далеко гірше, ніж виконання кількісних показників. Продукційність праці за чотири місяці (січень — квітень) по важкій промисловості хоч і зросла проти відповідного періоду минулого року, однак план в I-му кварталі було виконано по союзній промисловості на 81,9%, а в II-му кварталі ще менш — 76,1%. Собівартість продукції по промисловості НКВажпрому і НКЛегпрому замість знизитись у першому кварталі на 3,1% зросла на 5,7% проти пересічно-річної собівартості 1931 р. Це підвищення собівартості сталося за рахунок видатків на зарплату, накладних видатків, видатків на паливо й енергію. Директиву партії про максимальну економію палива виконують далеко не в достатній мірі, наслідком чого і сталася перевитрата норм палива та енергії. Лишки робочої сили при недовиконанні виробничої програми, викривлення у проведенні нової тарифної системи спричинилися до надмірного підвищення фонду зарплати і до зростання собівартості від видатків на зарплату. Недовиконання якісних показників у промисловості — це є перш за все наслідок поганої організації виробництва, поганої організації праці. Невідповідальність між зарплатою і продукційністю праці сталася в результаті того, що відрядна оплата, поперше, мало поширена, подруге, мало пов'язана з технічно-обґрунтованими нормами. Справі технічного нормування приділяють іще недостатньо мало уваги. Охоплення робіт технічним нормуванням надзвичайно мале. По окремих підприємствах це охоплення технічним нормуванням дає таку картину: ХПЗ — 20%, ХТЗ — 62%, ХЕМЗ — 36%, Вельозавод — 50%, „Серп та Молот“ — 16%, Полтавський паротяго-ремонтний завод — 11% і Ізюмський паротяго-ремонтний завод — 3%. По вугільній промисловості технічно-обґрунтованим нормуванням, за даними „Вугілля“, охоплено 45% усіх відрядних робіт. По легкій промисловості тільки окремі підприємства мають це охоплення в розмірі 60-70%.

Основні причини поганої організації технічного нормування такі:

- а) недостатнє розгортання паспортизації устаткування;
- б) механічне застосування застарілих норм;
- в) неув'язка між технічним нормуванням і технічними та організаційними змінами у виробництві;
- г) вкрай незадовільний стан кадрів ТНБ; інженерів в апараті ТНБ надзвичайно мало.

Постанова ЦК КП(б)У про підсумки тарифної реформи у металургійній промисловості досить чітко підкреслює важливість розвитку технічного нормування для забезпечення правильної організації праці. Господарські, партійні і професійні організації повинні, нарешті, щільно підійти до організації технічного нормування, яке, згідно з директивою XVII партконференції, є основою правильної організації праці та середзаводського планування.

* * *

Найважливіше джерело невиданих темпів розвитку нашого народного господарства — це безперервне наростання соціалістичної й творчої активності робітничої класи, широких мас колгоспників і трудящих одноосібників. Ударництво охоплює дедалі все більшу кількість робітничої класи. Про це говорять нижченаведені дані:

Стан ударництва робітників промисловості
(% робітників - ударників до загального числа робітників)

Галузі промисловості	На 1 січня 1932 р.	На 1 квітня 1932 р.
Металургія	70,6%	79,1%
Сіл.-госп. машинобудівництво	62,8%	73,5%
Електротехнічна промисловість	64,6%	74,4%

Вища форма соцзмагання — гопрозрахункові бригади — ширяться в промисловості дедалі все більше. В металургії на 1/1—1932 р. було 31,9% робітників, охоплених гопрозрахунковими бригадами, а на 1/IV—32 р. цей відсоток піднявся до 37,4%; відповідно в с.-г. машинобудівництві цей відсоток від 19,6% піднявся до 26,3%.

Виконати ті величезні завдання, що стоять перед нами в другому півріччі 1932 р. можливо тільки на основі дальшого розгортання творчої активності робітничої класи та колгоспних мас під проводом комуністичної партії. Тільки на основі додержання генеральної лінії партії ми й могли досягти таких великих успіхів в справі соціалістичного будівництва. Зваживши підсумки виконання народньогосподарського плану в першому півріччі, треба мобілізувати всі сили для того, щоб у другому півріччі забезпечити у всіх галузях народнього господарства перекриття тих проривів, що сталися в результаті роботи першого півріччя. Підняти вугілля і передусім механізоване добування; збільшити видобуток руди, забезпечивши максимальне перекидання запасів її на металургійні заводи; ліквідувати відставання промисловості будівельних матеріалів і форсувати будівництво на основних ділянках; забезпечити пляномірну роботу машинобудівництва, значно збільшити випуск речей широкого споживання та розгорнути колгоспну торгівлю; організувати по-більшовицькому боротьбу за післяпосівний обробіток, підготуватися до збиральної кампанії і до осінньо-посівної кампанії; рішуче реалізувати директиви партії та уряду про боротьбу за тваринництво, за дужого коня; підготувати транспорт до осінньо-зимових перевозів, — оце такі основні чергові завдання в боротьбі за виконання народньогосподарського плану 1932 року. Особливу вагу в цій справі має боротьба за якісні показники.

Нещадно борючись з правоопортуністичним невір'ям в реальність плану, вперто борючись з рештками „лівацької зрівнялівки“, з рештками „лівацьких“ перегинів у практиці колгоспного будівництва, мобілізуючи всі сили на боротьбу за вкорінення у повсякденне господарське керівництво шести історичних умов тов. Сталіна, — ми повинні виконати народньогосподарський план 1932 року.